RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888. Andra Kammaren. N:o 43.

Onsdagen den 25 april.

kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter m. m.

Till kammarens afgörande förelåg till en början statsutskottets utlåtande n:o 36, i anledning af väckta motioner rörande dels nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt dels lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

Till statsutskottets behandling hade öfverlemnats följande, inom Riksdagens Andra Kammare väckta motioner i förenämnda ämnen, nemligen:

motion n:o 1, af herr *H. Andersson* i Nöbbelöf m. fl.;
motion n:o 17, af herr *J. Johnsson* i Thorsberg;
motion n:o 25, af herr *G. F. Östberg;*
motion n:o 29, af herr *J. Sjöberg;*
motion n:o 31, af herr *Ollas A. Ericsson;*
samt slutligen motion n:o 161, af herr *A. Hansson* i Solberga.

Utskottet, som ansett sig icke för närvarande böra föreslå Riksdagen att med anledning af de nu föreliggande förslagen fatta beslut om ytterligare afskrifning af grundskatterna och motsvarande lindring i rustnings- och roteringsbesvären, hemstälde, att Riksdagen för närvarande icke må vidtaga någon åtgärd i fråga om nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr Johnsson i Thorsberg: Herr talman, mine herrar! Det kan icke vara utan en viss tillfredsställelse att finna, att statsutskottet hyser den tillförsigt till Kongl. Maj:t, att Kongl. Maj:t så snart ske kan skall framlägga förslag "å den reformernas väg, som leder till dessa skatters

Angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter m. m. (Forts.)

fullständiga upphörande", och det skulle vara en ännu större tillfredställelse, om jag i den närmaste framtiden skulle blifva i tillfälle att konstatera, att utskottet icke blifvit sviket i sin tillit; men jag anser, att utskottet det oaktadt redan nu bort framlägga förslag om dels 20 procent ytterligare lindring för 1889 och dels en skrifvelse till Kongl. Maj:t, hvari Riksdagen angifver den rigtning, lösningen af denna så länge omtvistade skattefråga bör taga. Jag kan icke heller dela utskottets mening derutinnan, att lösningen af denna fråga bör vara beroende derpå, om staten behöfver dessa skatter eller icke. Äro grundskatter och indelningsverk orättvisa, särskildt i det afseendet att de trycka ojemnt, så borde vi väl kunna enas om, att de böra borttagas; och om staten för sitt bestånd behöfver nya bidrag, uttag då dessa bidrag efter rättvisa grunder, och allmänheten skall säkerligen bära dem med jemnmod. Icke heller kan jag dela utskottets åsigt i den del, att medel skulle saknas, och vill endast i detta afseende erinra, att endast circa halfva bankovinsten skulle varit tillräcklig för den af mig här föreslagna lindringen, och denna har riksbanken mycket väl kunnat undvara. Utskottet har derjemte icke ansett sig böra uttala sig om den af mig föreslagna skrifvelse till Kongl. Maj:t med hemställan, att Kongl. Maj:t måtte i samband med frågan om grundskatternas afskrifning framlägga förslag till nya grunder för jordbruksnäringens beskattning. Jag tror emellertid, att det icke skulle hafva saknat betydelse, om Riksdagen härutinnan uttalar sin mening, då denna i någon mån kunnat vara till ledning vid uppställandet af det förslag, som Riksdagen från Kongl. Maj:t förväntar. Det är nemligen uppenbart, att om grundskatter, rustnings- och roteringsbesvär på en gång afskrifvas, utan att ändrade grunder för jordbruksnäringens beskattning samtidigt införas, så skulle jordbruket blifva gynnadt och mindre betungadt af skatter än andra näringar. Då det emellertid vore lika orätt att gynna jordbruket i skatteväg på andra näringars bekostnad, som att denna näringsgren är för hårdt betungad, skulle jag hafva önskat, att utskottet uttalat sin mening om de grunder, som till äfventyrs vid en sådan ny beskattning böra göra sig gällande.

Jag hade föreställt mig, att enighet skulle vara uppnådd derutinnan, att ändrad beskattning för jordbruket bör efterträda grundskatterna. Deremot kunna meningarna vara delade om beskaffenheten af denna skatt. Jag stärkes i denna åsigt af den af herr Östberg i ämnet väckta motion. Denne motionär föreslår nemligen, att grundskatterna skulle efterträdas af en fastighetsskatt. Jag vågar likväl uttala den mening, att det ej skulle vara välbetänkt, om en fastighetsskatt skulle införas. Denna skulle, såsom alla konstanta skatter, snart visa sig vara ojemn och följaktligen orättvis. Värdet af egendomar i allmänhet och jordbruket i synnerhet undergår fluktuationer, beroende å förändrade pris på jordbruksprodukter, konjunkturer och skördeförhållanden m. m., och en skatt, som den ena tiden kan anses rättvis, kan inom kort vara motsatsen. Olika meningar borde, som jag hade hoppats, icke vara rådande derom, att det icke kan vara skäl att fastslå en skatt, som snart skulle framkalla missnöje, hvilket en

Angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter m. m. (Forts.)

fastighetsskatt otvifvelaktigt skulle göra. Vi sakna icke heller lämplig grund för en rättvis beskattning. Bevillningsförordningen torde härvid böra tillämpas, då taxeringsvärdet jemväl vid jordbrukets beskattning torde vara den lämpligaste grunden. Svårigheten att finna en jemförelsepunkt emellan beskattning af jordbruksnäringen och annan beskattning torde icke heller vara oöfverstiglig.

Jag har i korthet velat angifva dessa synpunkter och skall, herr talman, för närvarande icke tillåta mig något yrkande.

Herr Andersson i Nöbbelöf: Då jag först fick se detta betänkande, kan jag icke neka, att det förvånade mig mycket att i en sådan fråga finna, att ingen enda af denna kammares utskottsledamöter reserverat sig mot afstyrkandet af alla motionerna. Jag kunde visserligen tänka mig in i förhållandena, sedan jag läst den i utskottets betänkande förekommande motivering, hvari utskottet så enhälligt, att vi sällan från statsutskottets sida sett ett sådant enhälligt uttalande i denna fråga, yttrat sig för en skattejemkning i den föreslagna rigtningen. Men jag kan ändock icke tänka mig anledningen, hvarför utskottet icke kunnat lika väl uttala sig på samma sätt i en skrifvelse till Kongl. Maj:t som i sin motivering. Jag anser emellertid denna motivering vara för regeringen ett lika skarpt tal, som om den satts in i en skrifvelse, fastän den icke kommer direkt till regeringen. Det är en fråga, som står så strängt på dagordningen, att den icke kan falla. Jag är derför öfvertygad, att hvilken regering som helst, som må sitta vid styret, efter detta icke kan underlåta att taga frågan under pröfning. Det är erkändt af statsmagterna, både Riksdag och regering, att dessa skatter böra jemkas. 1885 års Riksdag, som tog ut första steget till rättelse, har tydligen icke tänkt sig, att det skulle stanna dervid. Numera är det endast fråga om, när man återigen skall taga ett nytt steg. Utskottet är äfven förvissadt, att regeringen ej skall underlåta att, så snart statens finansiella tillstånd det medgifver, framlägga förslag i sådant syfte. Jag hoppas detsamma. Jag skall också för närvarande icke göra något yrkande i frågan. Jag hoppas, att så väl Första Kammaren skall antaga denna motivering, som att regeringen med allra första vidtager några åtgärder för att få frågan slutligen löst. Jag skall ej heller inlåta mig vidare på frågans berättigande. Den frågan är så mycket debatterad i riksdagen och så ofta omtalad i landet, vid sammanträden och folkmöten, och vid dem alla hör man en klagan öfver denna origtiga beskattning. Och man får väl erkänna angelägenheten deraf, att, om en beskattning är orättvis, man för att skaffa rättvisa bland befolkningen snart önskar åstadkomma en jemn och rättvis beskattning. Jag vill i likhet med den föregående talaren säga, att det må hända ej vore alldeles rättvist att taga bort grundskatter och indelningsverk utan att ställa vår bevillningstaxering på helt andra grunder än för närvarande. Det är enligt min mening det enda möjliga. Jag skall alltså, herr talman, icke göra något yrkande, utan jag hoppas att med denna motivering det icke skall dröja länge, innan vi från vår regering, hvars

Angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter m. m. (Forts.)

ledamöter här nu äro så talrikt representerade, få ett förslag i den rigtning motionerna afse.

Häruti instämde herrar *Sjöberg*, *Olson* i Stensdalen, *Andersson* i Hasselbol och *Ollas A. Ericsson*.

Herr Svanberg yttrade: Herr talman! På samma gång jag ber att få för herr talmannen tillkännagifva, att jag för min enskilda del gillar den af herr Tamm vid betänkandet fogade reservationen, anhåller jag ödmjukast om bifall till utskottets betänkande.

Herr vice talmannen Sven Nilsson: Herr talman, mine herrar! Då den förste talaren icke gjorde något yrkande, torde det kanhända vara öfverflödigt att upptaga kammarens tid. Det må icke förundra någon, att man i denna kammare ifrågasätter, att statsutskottet kunde hafva kommit till ett annat resultat, antingen så att de motioner, som här föreligga, föranledt en skrifvelse till Kongl. Maj:t, eller att utskottet på grund af dem framlagt ett förslag till beslut i det syfte, som motionerna afsett. Den allmänna meningen i landet är nu sådan, att jag tror att man icke behöfver tvista om, att grundskatte- och indelningsverksfrågorna fordra en mycket snar lösning. Inom statsutskottet voro meningarna icke heller derom olika, ehuru ifrån början meningarna voro delade om, hvilka åtgärder som skulle från utskottets sida vidtagas, och vi från Andra Kammaren uppstälde förslag dels om ett rent beslut om bifall till herr Hans Anderssons motion och dels om skrifvelseförslag. Men då man fick Första Kammarens ledamöter att godkänna den motivering, som här föreligger, hvilken ju innebär en uppmaning till regeringen att till Riksdagen framlägga förslag om ytterligare afskrifning, så böjde sig Andra Kammarens ledamöter för deras mening. Som herrarne se, är det endast två af Första Kammarens ledamöter, som reserverat sig, hvadan man har stor anledning antaga, att denna motivering bifalles i Första Kammaren, och jag hemställer då, huru vida icke, om man kan få igenom motiveringen i båda kamrarne så som den här är affattad, detta är bättre för dem, som önska grundskatternas och indelningsverkets afskrifning, än om kamrarne skulle stanna i olika beslut. Och om nu så sker, att båda kamrarne godkänna motiveringen, så tror jag icke att vår nuvarande regering *kan* underlåta att till nästa Riksdag komma med förslag till en fortsatt afskrifning af grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvären; ty jag kan icke tro att regeringen saknar kännedom om meningen i landet, och huru denna fråga trängt sig fram för att få sin snara lösning. Derför att jag tror och hoppas att Första Kammaren skall godkänna förevarande motivering är det således som jag anhåller, att Andra Kammaren måtte antaga statsutskottets förslag, sådant som det nu föreligger. Om jag icke trodde att det skulle blifva så, skulle jag naturligtvis yrka, att kammaren måtte fatta ett bestämdt beslut i enlighet med den af herr Hans Anderson väckta motionen.

Angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter m. m. (Forts.)

Med herr vice talmannen förenade sig herrar *Olsson* i Ornakärr, *Björkman*, *Bladh*, *Petersson* i Eksebo, *Nilsson* i Käggla, *Petersson* i Runtorp, *Carlsson* i Fågelhem, *Jönsson* i Mörarp, *Petersson* i Boestad, *Andersson* i Löfhult, *Wieslander*, *Petersson* i Dänningelanda, *Larsson* i Mörtlösa, *Erickson* i Bjersby, *Andersson* i Örstorp, *Åkesson*, *Dahn*, *Andersson* i Lyckorna, *Nilsson* i Skärhus, *Larsson* i Fole, *Lind*, *G. Mellin*, *Svenson* i Bossgården, *Bergendahl*, *Larsson* i Berga, *Pehrsson* i Örnerud, *Göransson* och *Bromée*.

Herr Folke Andersson: Herr talman, mine herrar! Ja, äfven jag skall be att få instämma med den siste talaren, herr vice talmannen. När jag läste detta betänkande och såg motiveringen, trodde jag att slutet skulle blifva en hemställan om bifall till grundskatteafskrifningen i stället för afslag. Men deruti blef jag sviken. Utskottet uppgifver, att det är medel som fattas, att det icke finnes penningar i statskassan, men jag hemställer till herrarne, om icke alla de, som under tiden betalat dessa skatter, som anse dem orättvisa och vänta på deras borttagande, också hafva ondt om medel. Äro grundskatterna en börda, som hvilar på jorden, anser jag också, att staten har lättare att bära denna börda, än den enskilde har, ty man måste erkänna, att de hvila tyngst på de mindre jordbrukarnes skuldror, och just derför måste de afskaffas — ju förr desto hellre.

Det har talats om en klass menniskor, som i våra dagar äro missnöjda, men jag skulle önska, att vi rörande denna sak icke skapade flere missbelåtna, ty detta skulle kanske medföra svårare följder, än om strecket för närvarande icke borttoges. Det skulle lända till välsignelse, ju mera rättvist vi finge våra skatter fördelade efter hvars och ens förmåga att bära dem, och jag skulle känna mig mycket glad, om vi till nästa Riksdag hade att vänta i denna rigtning något förslag, som kunde förändra och utjemna de nuvarande beskattningsförhållandena. Hoppet härom skulle på dem, som nu sucka under ifrågavarande skattebördor, verka lugnande, och jag önskar derför, att detta hopp måtte förverkligas så snart ske kan.

Då det emellertid är föga förhoppning, att det föreliggande förslaget i den antydda rigtningen går igenom vid denna riksdag, skall jag nu heller icke göra något yrkande.

Herr Bengtsson i Gullåkra: Då man allt för väl på förhand kan se, hvad slutdomen nu skall blifva öfver de vid innevarande riksdag väckta motioner angående ytterligare afskrifning af de på viss jord hvilande grundskatter samt lindring i rustnings- och roteringsbesvären, i all synnerhet som ingen af denna kammares ledamöter reserverat sig mot utskottets beslut, hvilket äfven af Första Kammaren redan antagits, skall jag för min del icke göra något yrkande om bifall till den motion, jag underskrifvit. Då jag underlåter detta och nöjer mig med utskottets motivering, gör jag detta under den förhoppning, att den nuvarande regeringen skall, så snart statens finanser sådant medgifva, inkomma med proposition till Riksdagen i motionens syfte,

Angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter m. m. (Forts.)

och jag hoppas, att Första Kammaren då skall stå vid sitt ord och vara med om en grundskatteafskrifning.

Det är af dessa skäl, herr talman, jag nu icke gör något yrkande, utan nöjer mig med utskottets motivering i det föreliggande betänkandet.

Herr Fosser: Jag ber att få yttra några ord i denna, enligt min mening, magtpåliggande fråga. Att vårt land och i synnerhet jordbruksnäringen lider af svårt ekonomiskt betryck, det bör icke förnekas och kan icke förnekas af någon, som satt sig in i hithörande förhållanden; och att nu söka förebringa bevisning härför, torde derför vara både olämpligt och obehöfligt. Orsakerna till detta betryck äro utan tvifvel flere, och en del af dem hafva vi vid denna riksdag sökt undanrödja, nemligen dem, som ligga i en öfverdrifven import och en öfverväldigande konkurrens. För min del väntar jag i allmänhet godt af de vidtagna åtgärderna och har derför till större delen biträdt dem. Men jag har aldrig ansett och kan icke anse, att ändringar i tullagstiftningen vore det enda verksamma botemedlet mot den nu rådande jordbrukskrisen, utan endast en af de flera åtgärder, som måste vidtagas, och det snart, om icke rätt betänkliga olyckor skola inträffa. De åtgärder, som näst införandet af ett nytt tullsystem i främsta rummet torde vara egnade att lindra det rådande onda, äro efter mitt förmenande en banklagstiftning, som kan främja räntans ytterligare nedbringande, samt skattelindringar. Med dessa senare afser jag företrädesvis väghållningstungan och grundskatterna. Ända långt tillbaka under ståndsriksdagarnes tid har väghållningsfrågan stått på dagordningen och nästan utgjort en brännande fråga; och om än väghållningstungan icke gerna kan skiljas från jorden, så kan och bör den dock i väsentlig mån lindras lika väl som den begynta grundskatteafskrifningen fortsättas, för att derigenom bereda den för sitt bestånd kämpande jordbruksnäringen någon ytterligare hjelp. Den svenska jordens enorma skuldsättning gör i förening med det oerhörda prisfallet på jordbrukets alster ställningen för jordbrukarne ytterst betänklig. Jag säger, herr talman, att den enorma skuldsättningen af svenska jorden i förening med det oerhörda prisfallet på jordbrukets alster gör den nuvarande situationen ganska allvarlig. Det har verkligen gått så långt, att så många som möjligt söka draga sig ifrån jordbruksnäringen, åtminstone i min hemort. Man kan knappast få en arrendator, ty andra näringsvägar uppsökas, och snart vill ingen hvarken köpa eller arrendera jordbruksfastighet, om ej möjligen till för jordegaren ruinerande pris. Förhållandet kan nog vara något olika i olika provinser, men säkert är, att betrycket är stort öfver hufvud taget. Jag vill likväl icke klandra statsutskottet, derför att det för närvarande afstyrkt samtliga motioner i grundskattefrågan, ty tankarne hafva varit så upptagna af tullagstiftningen, och denna har tagit Riksdagen så mycket i anspråk, att intet resultat angående grundskatterna vid denna riksdag kunnat åstadkommas, knappast ens förväntas. Men det är med synnerlig tillfredsställelse jag tagit del af motiveringen i detta betänkande. Den ingifver berättigade förhopp-

Angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter m. m. (Forts.)

ningar, att grundskattefrågan snart skall ytterligare föras ett steg framåt, och jag kan icke bättre förstå, än att den nuvarande svåra ställningen för jordbrukaren är så allvarlig, att statens eget välförstådda intresse oafvisligen påkallar ofvan berörda skattelindringar, utan att man dervid behöfver särdeles mycket sysselsätta sig med hvarken de historiska skälen eller billighetsskälen eller de sekelgamla orättvisorna eller dylikt. Nödvändighetens kraf och det helas väl och bestånd synes tillräckligt tala för åtgärder i nu antydda rigtning. Jag har intet yrkande att göra, utan är nöjd med den motivering statsutskottet anfört för det slut, hvartill det kommit.

Herrar *Svenson* i Edum och *Andersson* i Baggböle förenade sig med herr *Fosser*.

Herr Danielson: Det har verkligen varit med stor tvekan jag kunnat biträda det slut, hvartill utskottet kommit, och detta derför att jag anser, att denna fråga bör föras framåt, ty den fordrar nödvändigt sin lösning så fort som möjligt. Endast derför att man i utskottet temligen enigt fattade beslut derom, att i utskottets motivering för dess hemställan i frågan borde allvarsamt framhållas nödvändigheten att fortgå på den skattereformens väg, som slutligen leder till ifrågavarande skattebördors fullständiga upphörande, har jag kunnat låta mig nöja med utskottets förslag. Och då jag har den uppfattning af förevarande fråga, att densamma icke kan lösas på annat sätt, än att förslaget härtill kommer från regeringen, begagnar jag nu tillfället att uttala den förhoppning, att den nuvarande regeringen måtte taga denna fråga i sitt hägn och så snart ske kan framlägga förslag till dess lösning. Jag är också öfvertygad om, att så kommer att ske, och detta är orsaken, hvarför jag för närvarande kan nöja mig med utskottets förslag. Jag styrkes dessutom i denna min tro deraf, att jag i dag ser så många af regeringens medlemmar öfvervara kammarens öfverläggning i frågan, hvilket i fjor alldeles icke var fallet. Vi minnas, att sedermera då framställdes en förfrågan från en ledamot i kammaren till regeringen om tiden för det nästa steg, som borde tagas i fråga om skattelindringarna. Denna förfrågan besvarades välvilligt af regeringens dåvarande främste man, men den hjelp, som man på grund af hans uttalande i detta afseende trodde sig kunna vänta i en snar framtid, uteblef. För min del tror jag, att frågan nu snart kommer till Riksdagens afgörande, och att vi slutligen få se en lösning af den för alla så vigtiga lifsfrågan, ty det är icke en utan tusen, som med längtan och förhoppning motse en snar lösning deraf. På grund häraf anser jag, att vi för närvarande böra nöja oss med utskottets förslag i det föreliggande betänkandet, och det så mycket mer, som detta enhälligt blifvit Första Kammarens beslut, hvari jag också ser ett kraftigt bevis för, att frågan skall föras till sin snara lösning, och jag hoppas redan vid nästa riksdag.

I detta yttrande instämde herrar *Pehrsson* i Norrsund, *Akerlund*, *Pettersson* i Tjärsta, *Holmgren*, *Kihlberg*, *Eliasson*, *Anderson* i Him-

Angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter m. m. (Forts.)

melsby, *Jakobson*, *Larsson* i Mörtlösa, *Ekeborgh*, *Petersson* i Hamra, *Ericsson* i Norrby, *Svensson* i Rydaholm, *Andersson* i Hakarp, *Jönsson* i Gammalstorp, *Norén*, *Smedberg*, *Svensson* i Brämhult, *Liss Ol. Larsson*, *Stormaths M. Olsson*, *Andersson* i Upsal och *Pehrsson* i Önnerud.

Herr Pålsson: Som jag är en bland de flere, som deltagit i att motionera för lösningen af dessa två frågor, grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifvande, så får jag uttala min lifliga tacksamhet för den välvilja, hvarmed statsutskottet tagit del af dessa frågor, och för det löfte, som utskottet gifvit, att vi snart kunna hoppas ett lyckligt slut på våra sträfvanden. Äfven vill jag uttala min tacksamhet till kammarens ledamöter, derför att icke en enda röst höjts mot antagandet af en sådan afskrifning, och man får väl under sådana förhållanden antaga, att vi stå nära det lyckliga mål, som med glädje kommer att helsas af hela landet, nemligen att beskattningen utgår efter samma grund för alla. Då behöfva vi icke längre hafva olika meningar om den ena eller andra skatten, utan alla kunna taxeras efter samma grund. När Första Kammaren redan antagit utskottets förslag, är det ju lämpligt, att äfven Andra Kammaren antager detsamma, så att båda kamrarne komma till samma resultat. På grund af ett sådant beslut kunde vi hoppas, att regeringen ville fästa afseende på våra gemensamma röster.

Härmed var öfverläggningen slutad. Kammaren biföll utskottets hemställan.

§ 2.

Härefter föredrogs statsutskottets utlåtande n:o 37, i anledning af väckt motion om efterskänkande af vissa å s. k. utjordar hvilande skatter.

Utskottet hemstälde i detta utlåtande, att berörda, inom Andra Kammaren af herr *J. Anderson* i Tenhult afgifna motion, n:o 113, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Anderson i Tenhult, motionären, begärde ordet och yttrade: Som motionär och reservant i den föreliggande frågan ber jag att få yttra några ord.

Utskottet har på sidan 7 i betänkandet anmärkt, att jag i min motion omtalat endast utjordar och deruti icke upptagit de lägenheter, som i jordeböckerna benämnas äng, torp, tomt m. m. Men enligt min uppfattning menas med utjord äfven sådana lägenheter. Visserligen vet jag mycket väl, att i äldre handlingar någon tvetydighet om betydelsen af ordet utjord förekommer, men i jordabalkens 15 kap. 3 § och 83 § af nu gällande skiftesstadga samt i 8 § af stängselförordningen heter det: "utjord eller urfjell". Urfjell skall

således anses såsom utjord, och Kongl. Maj:ts resolution år 1786 innehåller, att utjordar icke behöfva deltaga i den allmänna vägunderhållningen. Dessutom har kongl. förordningen den 2 december 1883 i fråga om ändringar i kommunalförfattningen uttryckligen nämnt utjordar. Då Kongl. Maj:t använder detta ord för att beteckna samtliga utjordar, så ansåg jag mig hafva rätt att begagna det i samma betydelse.

Utskottet yttrar sig vidare om utjordar, som äro skattlagda tillsammans med stamhemmanet. Sådana utjordar har jag icke vidrört i min motion, utan endast dem, som äro särskildt skattlagda.

Utskottet anför äfven såsom skäl för sitt beslut, att utredning saknas om antalet af de utjordar, som finnas inom riket. Jag medgifver, att utskottet icke fått denna upplysning, men det har icke varit mig möjligt. För utskottet hade det deremot må hända varit lättare. I allt fall hade väl utskottet kunnat föreslå aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t för att få den utredning, som kunde anses vara behöflig. Att ens närmelsevis uppgifva antalet af de utjordar, som skatta från 1 öre till en krona, är för närvarande omöjligt. För min del tror jag dock, att antalet icke öfverstiger 10,000. Som jag förmodar, uppgår skatten för dessa utjordar till högst 3,000 kronor. Detta belopp spelar ju ingen rol i statens inkomster och kan icke vara af någon betydelse. Men för de skattskyldige medför det både kostnader och besvär. Utan denna skatt, som ingår till staten, sluppe man att till häradsskrifvaren betala lösen för debetsedeln. Då det varit fråga om utgifter från statens sida, har man vid flera tillfällen sett, att det icke varit så noga, och detta är ju en obetydlighet, som icke ens svarar mot en enda af de pensioner, som i förmiddags tilldelades tjenstemän. Jag yrkar afslag på utskottets hemställan och bifall till min motion.

Vidare anförde:

Herr Liss Olof Larsson: Jag ber att få yrka bifall till utskottets betänkande. Visserligen kan det verkligen, såsom motionären och reservanten sagt, förefalla besynnerligt, att man skall betala ett eller några få ören i grundskatt. Men då inom afdelningen, der man sökte få reda på, till hvilket belopp denna skatt kunde uppgå, inhemtades upplysningar härom, svarades det i kammarkollegium, att en sådan utredning skulle taga mycket lång tid och icke kunna medhinnas under denna riksdag. Man kunde nog då hafva föreslagit att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om en dylik utredning, men afskrifningen af denna skatt möter i sig sjelf svårigheter. Man kan nemligen sätta i fråga, hvarför man icke, om all den ifrågavarande skatt, som icke uppgår till mer än t. ex. 50 öre, afskrifves, äfven bör afskrifva den, som uppgår till 51 öre, eller, om man bestämmer afskrifningsgränsen till 1 krona, hvarför en skatt af 1 krona och 1 öre skall bibehållas. Det är sådana svårigheter man stöter på, hvilken siffra man än väljer. Då vi dessutom i förestående betänkande, som också behandlades på afdelningen och afsåg frågor om vida större

afskrifningar, uttalat den förhoppning, att Kongl. Maj:t skall taga i öfvervägande alla dessa på jordbruket hvilande skatters afskrifning, så befans det icke vara lämpligt att tillstyrka bifall till en skatteeftergift beträffande en särskild del. Dessa äro skälen, hvarför utskottet icke för närvarande ansett sig böra tillstyrka bifall till motionen. Man önskade nemligen först få reda i jordbruksbeskattningen i allmänhet. Det kan äfven ur en annan synpunkt ej skada, att denna oegentlighet i skatteväg får qvarstå tills vidare, enär den tjenar såsom en ytterligare illustration å jordbruksbeskattningens verkliga art och beskaffenhet samt visar nödvändigheten af en förändring.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Jonsson i Fröstorp: Sedan herr Liss Olof Larsson yttrat sig i denna fråga, har jag egentligen intet att tillägga, då jag instämmer med honom. Dock ville jag till ett exempel på svårigheterna i denna fråga nämna, att, om man finge antaga, att det i öfriga delar af landet finnes lika många lägenheter af denna beskaffenhet som i det fögderi, hvarom här varit tal i motionen, så har det tydligen varit omöjligt för statsutskottet vare sig att åstadkomma fullständig utredning härutinnan eller att helt och hållet på rak arm tillstyrka bifall till denna motion. Utskottet kan naturligtvis icke biträda en sådan motion på blotta antaganden, utan måste förvissa sig om, huru förhållandena nu äro, och hurudana de skola blifva beträffande hela landet. Med anledning derjemte af förut i dag fattadt beslut i fråga om öfriga grundskatter, anser jag det vara lämpligast, att dessa frågor komma under behandling på en gång, och yrkar alltså bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 3.

Föredrogs vidare statsutskottets utlåtande n:o 38, innefattande utskottets hemställan, att en af herr *A. P. Lind* inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 106, om tillskott från statsverket till rust- och rotehållares lega vid anskaffande af ny soldat m. m., måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

I fråga härom anförde:

Herr Lind: Herr talman! Utskottet har ej gått min önskan till mötes, och det är mindre att förundra sig öfver, när utskottet ej heller fäst något större afseende vid Hans Anderssons i Nöbbelöf motion. Men åtminstone inom Bohuslän utgör soldatlegningen ett af de största onera vi hafva, och detta har så mycket mera förökats, som soldaterna under de senaste åren tagit sig till att stanna så litet vid regementena. Fordomdags, om icke något ofall satte hinder i vägen, tjenade soldaten med få undantag vanligen qvar under 30 år, och då

kunde rust- och rotehållaren stå ut med att lega och hålla karl. Nu deremot har det blifvit alldeles en industri, som en del idkar, att taga soldatlega samt tillträda torpet, men när de skördat grödan, rymma de våren derpå från roten; — åtminstone är det så i de flesta fall å den ort, som jag representerar. Så gifva de sig af till Norge och sedan till Amerika. En stor del stannar äfven i Norge. Befälet vidtager visserligen den åtgärden, att det utfärdas länskungörelse efter den rymde, men det är också alltihop. När så tre månader gått, är rust- och rotehållaren förpligtad att skaffa ny karl, kosta hvad det vill. Jag nämnde, att det har händt flere gånger, att soldaten, sedan han väl blifvit insatt och tillträdt torpet, haft det ett år, men påföljande vår rymt. Om han då är gift, har hans hustru rätt att det året både så och skörda på torpet. Det har till och med händt, att en, som var ogift, arrenderade bort torpet och bar upp arrendet, innan det bar i väg med honom. Nu har visserligen utskottet gifvit en liten hänvisning, huru man skall bära sig åt för att förekomma denna stora olägenhet. Utskottet har sagt, att man skall "göra förbehåll om legans utbetalande till soldaten med vissa för hvarje år bestämda belopp". Men det kan jag säga, att det är omöjligt att på sådana vilkor få en soldat. Jag tror till och med, att befälet eller rekryteringsherrarne icke skulle antaga ett sådant kontrakt, utan klandra det. I Bohuslän har det icke lyckats dermed, utan så fort soldaten är insatt för numret, så skall legan falla ut. Vidare har utskottet sagt, att man borde dröja åtminstone tills allmän fixering af rust- och rotebesvären blifvit åvägabragt. Men om denna fixering går på samma sätt som t. ex. med vägförslaget — det är nu 12 år sedan det afgick skrifvelse derom från Riksdagen — så och då vi nu väntat i tre år på fixering af rust- och rotehållningsbesvären, få vi väl vänta en lång följd af år ännu. Det synes mig derför ha varit skäl, att staten bidroge till legan, åtminstone vid vissa enskilda regementen. Jag tror, att det ej någonstädes är så svårt som i Bohuslän dels till följd deraf, att vi bo så nära Norge, att det är så lätt för soldaten att begifva sig öfver gränsen, dels till följd af den här emigrationsfebern till Amerika. Jag har emellertid bra litet hopp att få någon ändring i utskottets förslag, hvarför det är föga lönt att göra något yrkande, men jag antager, att om det i grundskatteafskrifningsfrågan vore så lyckligt, att vi hade ett förslag att snart vänta, skulle man kanske hafva tålamod och kunna utstå denna tid; men jag befarar, att den tiden är temligen aflägsen. Det får herrarne ursäkta, att i det fallet är jag en Thomas. Jag bryr mig icke om att framställa något yrkande.

Herr Persson i Stallerhult: Att den ofta återkommande rekryteringen är för rust- och rotehållarne betungande, är allmänt erkändt, likasom att något borde göras för att verka lindring deri? Utskottet har anvisat den väg, hvarpå detta kan ske, nemligen att, när man uppgör kontrakt, förbehålla legans utbetalande med visst belopp om året. Men när man leger rekryt, har man skyldighet ej blott att betala legan, utan äfven att förse honom med torp, hvilket till och med

första året skall utan ersättning uppsås. Denna uppsåning är det största onus, rotehållaren har, och om man kunde komma ifrån det, så vore det bra. Nu har emellertid rotehållaren under senare tiden sökt i någon mån komma ifrån detta besvär genom att ackordera med soldaten och betala hela lönen kontant, hvilket skulle vara fördelaktigt både för soldaten och rotehållaren. Men det har händt, att sedan rekryten på så sätt blifvit af roten antagen, har befälet, ehuru för öfrigt icke något varit att anmärka emot honom, klandrat ett sådant kontrakt och sagt sig icke kunna antaga honom såsom soldat, om han icke blir försedd med torp. Och då måste kontraktet upprättas på sådant sätt, och soldaten förses med torp, hvarigenom rotehållaren nödgas underkasta sig den stora utgiften att uppså torpet. Jag tror således att det sätt, hvarpå statsutskottet här afspisat motionen, icke håller fullt streck, och för min egen del hyser jag mycken sympati för motionen i denna del. Finge vi skaraborgare och vestgötar, såsom vid andra regementen lärer tillgå, tillåtelse att aflöna soldaten med kontanta penningar, så vore dermed mycket hjelpt. Men då man nekat oss der nere detta, kan jag ej annat än gilla motionärens förslag i denna del. Något yrkande vill jag ej framställa, emedan något derigenom ej vid denna riksdag skulle vinnas.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 4.

Föredrogos, hvart efter annat, och biföllos, statsutskottets nedannämnda utlåtanden:

n:o 43, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om förändrad lydelse af punkt 2 mom. b) i grunderna för armébefälets pensionering;

n:o 44, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ersättning i vissa fall åt värnpligtige för inställelse vid inskrifningsförrättningar och samlingsplatser;

n:o 45, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anvisande af anslag till godtgörande af bergarelön för monitorn Thordön;

och n:o 46, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående rätt för pensionsmessige officerare och underofficerare vid marinregementet att från anslaget till nämnda regemente såsom pension åtnjuta skilnaden mellan innehafvande lön och dem tillkommande pension från amiralitetskrigsmanskassan.

§ 5.

Fortsattes den vid kammarens sammanträde den 14 innevarande månad började föredragningen af bevillningsutskottets betänkande n:o 9, angående allmänna bevillningen, dervid i ordningen förekom

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan.

Punkten 2.

Uti motion, n:o 148, inom Andra Kammaren hade herr *W. Farup*, med hvilken sex af kammarens ledamöter instämt, föreslagit, att till

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

gällande bevillningsförordning § 8 mom. 2 måtte fogas en punkt af följande innehåll: "inkomst genom skogsafverkning eller försäljning af skog å annans mark", samt att äfvenledes till samma förordnings § 12 måtte fogas ett moment af följande lydelse: "innehafvare af rätt till afverkning af skog å annans mark för inkomst deraf: der skogen är belägen".

Utskottet hemstälde emellertid, att motionen icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Herr Farup anförde: Herr talman, mine herrar! Jag har åtskilliga gånger motionerat i samma rigtning, som denna min motion åsyftar. Egendomligt nog har vid alla tillfällen det berättigade i motionen erkänts, men likväl har det icke lyckats mig att vinna framgång för densamma. Utskottet har förlidet år framhållit, att något borde göras i den vägen, samt tillstyrkt en skrifvelse till Kongl. Maj:t för att få denna fråga utredd och för att få denna rörelse i likhet med all annan rörelse påförd en laglig bevillning, men då endast Andra Kammaren biföll denna skrifvelse, och Första Kammaren icke ville vara med derom, förföll frågan. Detta torde vara anledning nog, hvarför jag i år å nyo funnit mig befogad att framkomma med min motion.

Utskottet säger nu i sin motivering för afslag: "Att åter, på sätt motionären föreslagit, låta den tillfälliga omständigheten, huru vida eganderätten till jorden och rättighet till afverkning af å densamma växande skog äro förenade hos samma person eller fördelade å skilda händer, afgöra, huru vida denna skogsafverkning skall särskildt beskattas för inkomst eller icke, anser utskottet ej vara välbetänkt". Och längre ned säger utskottet, att om min motion bifölles, skulle derigenom de, som drifva denna rörelse, nemligen skogsafverkning, komma att råka ut för dubbel beskattning. Jag kan icke fatta annat, än att utskottet i båda dessa afseenden misstagit sig. Det är ingalunda fråga om en tillfällighet, utan här är endast fråga om det faktiska förhållande, som uppstår, då en fastighetsegare försäljer från sitt hemman den gröda, som derå vuxit, och den "*nye egaren*" af grödan på grund häraf öppnar en ny rörelse och genom denna rörelse skaffar sig betydliga inkomster, till skilnad emot det förhållandet, då fastighetsegaren sjelf afverkar sin skog eller sin gröda och gör den så fruktbringande som möjligt. Det är ju två fullkomligt skilda saker. Då fastighetsegaren säljer sin skog på en gång till afverkning af en annan person, så öppnar, som sagdt, denne andra person en ny rörelse, skild från fastigheten, men om fastighetsegaren sjelf afverkar sin skog och försäljer hvad han afverkat, så försäljer han ju endast grödan af sitt hemman. I båda fallen försäljer han visserligen denna gröda, men i det första fallet uppstår en "*ny*" rörelse, drifven af annan person, som genom den tydning, man nu vill gifva bevillningsstadgan, undgår bevillning. Här har alltså bevillningsutskottet misstagit sig, ty det är två skilda saker: i ena fallet säljer fastighetsegaren grödan efter att sjelf hafva afverkat eller skördat den, i andra fallet säljer han grödan och låter en annan afverka den,

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

hvarigenom en annan person kommer in och drifver en ny rörelse. Det är således, såsom jag många gånger upprepat, två skilda saker, och det är ingen tillfällighet, som afgör detta, utan endast det förhållandet, om en ny rörelse uppstår eller icke. Hvad här bevillningsutskottet talar om dubbel beskattning kan jag icke fatta, och ej heller hvarifrån det fått denna uppfattning, som jag till min förvåning äfven från andra håll hört uttalas.

Herrarne torde påminna sig, att, då bevillningsstadgan år 1883 behandlades i denna kammare, återförvisades frågan till utskottet, i syfte att utskottet skulle uttryckligen utsätta, att vid taxering af hemman afseende äfven skulle fästas vid värdet af skogen. Detta fullgjorde utskottet så, att genom instruktion för taxeringsnämnderna uttryckligen föreskrefs, att skogen efter sin beskaffenhet skall taxeras, och att denna taxering gäller "*egaren*" af hemmanet, men dock går den, som sedermera inköpt skogen såsom lösegendom, skild från hemmanet, och vid afverkningen öppnar en ny rörelse, fri från bevillning å vinsten af denna rörelse. Således kan ingen dubbel beskattning komma i fråga, ty sågverksegaren eller skogsafverkaren betalar ingen skatt förut hvarken för fastigheten eller för afverkningsrätten. Denna utskottets underliga uppfattning har emellertid vållat, att nu undgår han alldeles skatt, såsom jag ock visat i den motion, som aflemnades vid 1887 års senare riksdag och som nu åberopats.

Det är, mine herrar, ingalunda fråga om småsaker, utan om en af landets förnämsta, mest vinstgifvande näringar. En talare på hernösandsbänken framhöll äfven detta, då herr Ölanders motion behandlades. Han liksom förut jag påpekade, att här vore fråga om en inkomst, som årligen uppgick till millioner, och att denna inkomst, på det sätt man nu tyder bevillningsförordningen, undgår all bevillning.

Aldrig kan detta vara meningen, och jag föreställer mig, att detta endast kunnat tillkomma genom ett förbiseende eller en misstydning af bevillningsstadgan. Det är öfverraskande, att bevillningsutskottet, som behandlat denna fråga upprepade gånger, förbisett detta förhållande, ty bevillningsutskottet har efter min uppfattning till åliggande att sörja för, att all bevillning, som lagligen kan påläggas, också verkligen kommer staten till godo.

Hvad som i icke ringa mån bidragit att inveckla denna fråga är, att utskottet liksom många andra synes hafva föreställt sig, att då en person köpt afverkningsrätten till en skog, så har han derigenom öfvertagit ett arrende; men ingenting är origtigare än detta. Man har försökt att få påföra denna rörelse bevillning under form af arrende, men det har icke lyckats, ty här är endast fråga om lösegendom, som får qvarstå i säljarens vård, tills köparen behagar hemta den. Så väl kammarrätten som Kongl. Maj:t hafva förklarat, att här föreligger intet arrende, och således har det ej kunnat beskattas såsom sådant.

Man har äfven sökt att få den behandlad såsom fastighet och sagt, att, då en person tillhandlar sig en del af ett hemmans skog, så har han ju ock en del af sjelfva fastigheten, men ej heller denna uppfattning har gillats, och således har afverkaren undgått bevillning.

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

Då jag nu fortfarande begär, att denna inbringande rörelse skall i likhet med alla andra påföras bevillning, tror jag att detta icke är någon obillig fordran. Då skogen genom kontrakt blifvit skild från egendomen, är den otvifvelaktigt att anse såsom lösegendom, och det beror på köparen att, när han vill, afhemta och åter afhända sig denna sin lösegendom, som icke har något vidare att göra med hemmanet. När denna rörelse nu är så vinstgifvande, finnes intet skäl att låta den undgå bevillning.

Angående sakens föregående behandling vill jag hänvisa till Kongl. Maj:ts proposition år 1883. Deruti framhöll chefen för finansdepartementet klart och tydligt, att den bevillning, hvarom nu är fråga, hittills icke kunnat påföras så fullständigt, som vederbort, samt att från de kommuner, der sådan rörelse drefs, kommit många klagomål deröfver, att densamma icke taxerats inom de olika kommunerna, hvarigenom dessa fått dragas med alla olägenheter utan att få något vederlag genom bevillningsafgifter såsom bidrag till fattigvård och skolväsende. Vi böra ock erinra oss, att i sammanhang härmed var framlagd kongl. proposition, som gick i rigtning, att all afkastning icke blott af skog utan ock af jordbruk skulle särskildt påföras bevillning. Båda dessa förslag föllo; och då nu Kongl. Maj:ts proposition, att bevillning skulle påföras för skogsafverkning antingen den drifves af fastighetsegaren sjelf eller annan person, till hvilken skogen blifvit öfverlemnad, afslagits, så har man deraf tagit sig anledning att icke heller påföra någon bevillning å den rörelse, som uppstått genom skogsafverkning af annan person på grund af särskildt kontrakt med fastighetsegaren. Man har förebragt, att Riksdagen sjelf velat hafva det så. Detta är uppenbarligen ett misstag, och ingen enda taxerings- eller pröfningskomité i hela riket kunde tyda bevillningsstadgan i denna rigtning, såsom vi sedan sett att kammarrätten och Kongl. Maj:t gjort, ty dessa hafva lagt till grund den uppfattning, att då fastigheten redan blifvit bevillningstaxerad, så bör en person, som drifver en rörelse med produkter, hemtade från samma fastighet, icke påföras bevillning. Men denna uppfattning är dock, så vidt jag kan förstå och sökt påvisa, fullkomligt origtig, och till förtydligande häraf skall jag be att få framhålla förhållandena, sådana de i verkligheten visa sig. En person köper inom en socken en viss skogsareal för afverkning, han verkställer denna afverkning och försäljer i allmänhet det virke, som derigenom uppkommer, till något sågverk. Härpå har han ock i allmänhet en vinst, som hittills ofta varit ganska betydlig. Det har då icke fallit någon in, att icke denna person skulle kunna påföras bevillning för den rörelse, han drifver, och han har äfven allestädes utan vidare påförts sådan bevillning. Men nu kommer en sågverksegare och gör precis detsamma. Då säger man: "nej, han skall icke påföras någon bevillning, ty han för timret ner till sin såg, och derför skall han gå fri, ty fastigheten, derifrån han tagit virket, är redan påförd bevillning." Men detta är ju ingen konseqvens, och uppenbart är att det enda möjliga sättet att komma derhän är, att man låter hvarje sak vara hvad den är. Gör man

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

så, kan man nog genomföra en rättvis bevillning med afseende äfven å denna rörelse. Då för kort tid sedan frågan om en inskränkning i de afverkningskontrakt, hvarpå denna rörelse är baserad, behandlades här i kammaren, framhöll jag hvilka olägenheter, ja, rent af olyckor, dessa kontrakt hade åstadkommit, och huru orterna lida genom de långa kontrakten. Det vore väl derför icke för mycket, om dessa orter nu på denna väg skulle kunna få ett litet bidrag till sin fattigvård och sina skolor, motsvarande den rörelse, som drifves. Jag tycker, att detta är så billigt, som det kan vara, och hoppas, att kammaren skall behjerta denna sak.

Egendomligt nog har bevillningsutskottet i sjelfva verket erkänt grunden för min motion på samma sätt, som det erkänt grunden för herr Ölanders förslag, ty utskottet har antagit, att den af utskottet sjelft åberopade kongl. resolutionen af 1886 gick i den rigtning, att bevillning borde påföras denna rörelse, ehuru detta emellertid icke var händelsen, och just på grund af detta antagande hemställer utskottet *först*, att herr Ölanders motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, men kort derefter säger utskottet, med afseende å den skrifvelse, som kammaren förra året på utskottets tillstyrkan beslöt att aflåta till Kongl. Maj:t och hvilken skrifvelse jag i min motion åberopat, att denna skulle hafva tillkommit derigenom, att utskottet i fjor icke hade reda på ofvannämnda Kongl. Maj:ts resolution.

I verkligheten erkänner alltså bevillningsutskottet sjelfva grunderna för min motion, och derför är det så mycket mer öfverraskande, att det icke velat fästa sig vid den. Jag vidhåller derför mitt yrkande.

Det är icke billigt, att en rörelse, som inbringar millioner om året, skall gå fri från bevillning. Och rigtigaste sättet, enklaste sättet att åvägabringa en sådan är, om min motion af kammaren bifalles.

Herr Schöning: Det ligger något ytterst behjertansvärdt i den motion, som är af herr Farup aflemnad och nu af utskottet behandlad. Men då utskottet säger, att bifall till denna motion lätt skulle leda till dubbel taxering, så har det enligt mitt förmenande alldeles rätt häri. Kunde man blott rättvist fördela de olika inkomster, som falla på de olika kommunerna, der en sågverksegare afverkar timmer från egna inköpta skogar, så skulle frågan lättare kunna lösas; men jag ser svårligen, huru detta skall kunna ske. Det är på sätt och vis en råvara, som sågverksegaren behöfver för att förädla den till utskeppningsbar vara. Dels köper han den i mindre partier af allmogen, som utkör virket till försäljning vid vattendragen, dels har han köpt hela skogen. Huru det skett förut, är väl bekant. Stora, värderika skogar hafva sålts för en skäligen låg penning. Men jag har också förut vid denna riksdag betonat, att de verk, som köpt dessa skogar, fått lägga ut millioner dels på anläggandet af flottleder, dels på upprensningen af vattendrag, genom hvilka det eljest varit omöjligt att flotta timmer, o. s. v. Skulle det nu vara så, att en sågverksegare taxerades i hvarje socken, der han haft afverkning utaf skog, som han köpt på en viss tid eller evärdligt, så skulle han naturligtvis äfven hafva

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

afdrag, der hufvudrörelsen är taxerad. Herr talmannen och de fleste i kammaren veta säkert, huru taxeringen går till. Man beräknar numera, att en sågverksegare skeppar ut så och så många tusental standard om året. Man får uppgift derpå från tullkammaren. Men dessa utskeppade standard beskattas olika. I Söderhamn bevillningstaxeras sågverksegare för ungefär mellan 18 kronor och 7 kronor per standard, beroende på, huru vida de hafva mycket egna skogar eller lefva så att säga på köp från annans egendom. Supponera nu t. ex., att det är ett bolag, som mest lefver af egna skogar, så har det en beskattning af 8 à 11 kronor per standard mera än den, som mest lefver af köptimmer. Det är denna vinst, som herr Farup vill hafva taxerad. Men huru skall man kunna åstadkomma en rättvis fördelning? Såsom bevillningsförordningen nu är skrifven, tror jag det svårligen kan ske. Huru behjertansvärd motionen än är, och huru lifligt öfvertygad jag är derom, att hvarje sågverksegare gerna vill betala till kommunerna hvad han är skyldig — sjelf har jag endast obetydligt med egna skogar — kan jag dock icke förstå, huru en rättvis fördelning skall kunna ega rum.

Jag ber derjemte att få påpeka, att, om denna herr Farups motion skulle vinna gehör, ännu en annan svårighet skulle uppstå. För att få fram det timmer, som är hugget t. ex. i Färila eller någon annan af de öfre socknarne i Helsingland, måste man nemligen flotta det genom många andra nedanför liggande socknar; och jag har sjelf hört personer der uppe i landet säga: "Det är en stor orättvisa, att det eller det bolaget skall få flotta fram 100 eller 200 eller 300 tusen timmer genom vår socken utan att betala någon skatt derför". Förutsatt, att äfven flottning genom en socken skulle kunna beläggas med taxering, huru skall, mine herrar, i detta afseende någon rättvis fördelning kunna ega rum? Innan motionären framkommer med ett förslag, som mera i detalj klar- och tydliggör motionen, tror jag för min del ingenting kan vinnas.

För närvarande får jag derför yrka bifall till utskottets förslag.

Herr E. W. Carlson: Emedan herr Farup skarpt klandrat utskottet för den utredning, det lemnat i denna fråga, och då jag deltagit i behandligen deraf, har jag funnit mig föranlåten begära ordet.

Motionärens förslag sönderfaller, som herrarne se, i tvenne delar: *dels* vill han, att inkomst genom skogsafverkning eller försäljning af skog å annans mark skall särskildt bevillningstaxeras; *dels* föreslår han, att denna skatt skall erläggas till den kommun, der skogen är belägen.

Såsom herrarne veta, beskattas den växande skogen tillsammans med egendomen, så länge den tillhör densamma; och det är ju klart, att under hela den tid, en skog uppväxer, får egaren erlägga bevillning för denna skog tillsammans med stamhemmanet. Och det kan ju dröja många år, innan skogen hunnit till den mognad, den utveckling, att den kan afverkas, men först då den begynner afverkas, har den i verkligheten något värde, kan man säga. Om nu denna fullmogna skog afverkas af egaren till densamma, så är det ju klart, att egaren

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

under hela tiden fortfarande betalar bevillning för denna sin skog, oafsedt huru mycken vinst afverkningen kan inbringa, hvilken afverkning ju kan ske delvis till ved, kol o. s. v., delvis till försågning vid sågverk. Under sådana förhållanden är det ju ganska svårt att bestämma, huru stor vinst skogsafverkningen, skogsförädlingen inbragt. Det synes derför icke vara rättvist och billigt att beskatta egaren för den afverkning han gjort, då han dessuton har skatt att erlägga i bevillning för egendom med växande skog. — Detta för så vidt skogen afverkas af egaren till egendomen.

Ett annat fall inträder, då egaren afyttrar skogen från stamhemmanet. Jag har fått veta, att det i många fall tillgår så, att, om egendomen är taxeringsvärderad för t. ex. 75,000 kronor och skogsegaren säljer skogen för 50,000 kronor, han kan begära att få taxeringsvärdet på egendomen nedsatt med så stort belopp, som han erhållit för den afträdda skogen. Om han det får, betalar han bevillningsskatt för återstående 25,000 kronor, och för de 50,000 kronor, som han uppburit i liqvid för sin skog, får han betala inkomstbevillning för kapital. I så fall mista icke kommunerna någon beskattningsbar inkomst, så länge den som sålt egendomen betalar skatt för så väl inkomsten af det uppburna kapitalet som sjelfva fastigheten.

Herr Farup föreslår nu, att en särskild skatt skulle åläggas, äfven i det fall att man sålt skogen till annan person, att af denne afverkas; och hans mening är således, att äfven den som köpt skogen skulle betala skatt för densamma. Då måste det väl, så vidt jag kan förstå, blifva en *dubbel* beskattning, om först den som sålt skogen får skatta för det kapital han derför uppburit, och om ytterligare den som köpt skogen skall erlägga skatt för densamma. Men en sådan beskattning kan väl icke vara rättvis.

Herr Farup föreslår vidare att de, som innehafva rätt att afverka skog å annans mark inom olika kommuner, skola erlägga skatt till de olika kommunerna för sin sågverksrörelse, der skogen är belägen. Gent emot detta förslag har redan den nästföregående talaren, herr Schöning, framhållit, huru omöjligt det är för en sågverksegare, som har skogar kanske inom 6, 8, 10 olika kommuner — der han under vintern afverkar och om våren flottar ned timret i långa flottleder — att bestämdt kunna säga: "Så och så många stockar äro tagna från den socknen, så och så många från den", och vidare att så följa med sin sågverksrörelse, att han kan säga: "De stockar, som äro tagna från den skogslotten, hafva inbringat så och så mycket, dessa deremot så och så mycket" Det möter, så vidt jag kan se, oöfverstigliga hinder för de olika kommunerna att erhålla inkomst från sågverken för den skog dessa förbruka; hvarjemte jag tror, att utskottet i öfrigt gifvit så goda skäl man kan önska för sitt förslag.

På dessa grunder yrkar jag, herr talman, bifall till utskottets förslag och afslag på motionen.

Herr Jonsson i Myre: Herr talman! Utaf en del af utskottets motivering för afslag å herr Farups motion har jag inhemtat, att utskottets ledamöter alls icke haft klart för sig, huru det förhåller sig

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

med afverkningen från arrenderade skogar, der afverkningsrätten till skogen är upplåten på viss tid. Utskottet säger i sitt utlåtande: "Att låta den tillfälliga omständigheten, huru vida eganderätten till jorden och rättighet till afverkning af å densamma växande skog äro förenade hos samma person eller fördelade å skilda händer, afgöra huru vida denna skogsafverkning skall särskildt beskattas för inkomst eller icke, anser utskottet ej vara välbetänkt. Såsom en uppenbar obillighet måste det nemligen enligt utskottets åsigt anses, att, sedan skogen må hända först efter årtionden utbildat sig till ett afkastning gifvande kapital samt under hela denna tid varit underkastad fastighetsbevillning, afkastningen af skogen sedermera beskattas genom särskild inkomstbevillning. En dylik dubbel beskattning kan svårligen anses rättvis."

Förhållandet är dock ett helt annorlunda. De skogar, hvarifrån afverkningsrätten är upplåten för ett tiotal af år, äro icke underkastade någon fastighetsbevillning. De hemman åter, hvarifrån skogarne äro upplåtna till afverkning, blifva vanligen försålda eller upplåtna till andra personer under afverkningstiden. Köpesumman för ett sådant hemman bestämmes alltid med fäst afseende på, att afverkningsrätten till skogen är försåld, och blir lägre, än om skogen varit qvar. Hemmanen taxeras sedermera efter denna köpesumma. Derigenom sänkes hemmanens värde, hvarigenom så väl staten som kommunerna lida förlust.

Utskottet har utgått från den förutsättningen, att afkastningen af skogen bildat ett kapital, som varit underkastadt fastighetsbevillning. Någon sådan beskattning har dock icke skett, och icke heller medgifver bevillningsstadgan rättighet att åsätta ett kapital fastighetsbevillning.

Denna stora industrirörelse, som bedrifves i så stor skala, att för tillsynen deraf äro tillsatta inspektorer med ända till 4,000 kronor lön och under dem en hel mängd faktorer — en sådan afverkningsrörelse, som bedrifves i så stort omfång, bör beskattas i de kommuner, der den bedrifves. Härom anför utskottet: "Oafsedt de praktiska svårigheter, hvartill ett sådant stadgande som det föreslagna sålunda skulle föranleda, komme detta jemväl i strid med den allmänna regeln, att inkomst af rörelse skall beskattas å den eller de orter, der rörelse eller yrke eller någon hufvudsaklig gren deraf på ett mera sjelfständigt sätt eller i afsevärd omfattning idkas." Enligt denna regel kommer man, enligt mitt förmenande, just till ett annat resultat, än utskottet. Jag anser det derför, just på grund af denna beskattningsregel, vara med rättvisa öfverensstämmande, att inkomst af skogsafverkningsrörelse från annans mark beskattas, der skogen är belägen, och der afverkningsrörelsen bedrifves. Andra näringars idkare skola ju beskattas, der "rörelsen eller yrket *eller* någon hufvudsaklig gren deraf på ett mera sjelfständigt sätt eller i afsevärd omfattning idkas." Skogsafverkningsrörelsen är den affärsrörelse, som lemnar råvaran till sågverken, och måtte således väl vara en sådan hufvudsaklig *gren*, som på ett mera sjelfständigt sätt bedrifves.

Vidare har utskottet anfört: "Då skogsafverkning eger rum för

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

ett sågverks räkning, kan nemligen sågverksrörelsen naturligen icke anses drifvas å alla de ställen, der sågverksegaren förser sig med den nödiga råvaran. Enligt en sådan åsigt skulle, såsom man yttrat, jemväl en qvarnegare beskattas å alla de orter, der han hemtar den spanmål, som han för sin industri behöfver.“ Denna liknelse kan, synes det mig, endast tillämpas på det timmer, som hemmans- och skogsegare sjelfve afverka och sälja till sågverken. Men förhållandet blir helt annorlunda, om en qvarnegare på 20 års tid arrenderar ett åkerfält, hvaraf han skördar spanmål. Ty då får han efter gällande bevillningsförordning såsom brukare erlägga fastighetsbevillning derför. Men med arrenderad skogsafverkningsrätt förhåller det sig annorlunda. Afverkningsrätten till skogen är bortarrenderad, men icke sjelfva marken, och således kan fastighetsbevillning icke åsättas. Då emellertid sjelfva marken, hvarifrån skogen afverkas, faller i värde i och med detsamma som afverkningsrätten försäljes, borde inkomstbevillning åsättas skogsafverkningsrörelsen, der den bedrifves, och i den kommun, der skogen är belägen.

Det finnes äfven en hel mängd skogsköpare, som tillhandla sig afverkningsrätt till skog, men icke äro sågverksegare, utan afverka och försälja timmer till sågverken. Men sågverken beskattas ju icke för den vinst, som dessa skogsköpare erhålla, och den rörelse, som de bedrifva. Äfven från denna synpunkt sedt, synes det mig finnas talande skäl för bifall till herr Farups motion.

Man har här talat om omöjligheten eller svårigheten att taxera inkomsterna af de försålda skogarne. Det finnes många skogar, som äro köpta för en ringa penning för många år sedan, från hvilka köparne nu afverkat så betydligt, att de hafva dem betalda flera gånger om. Från sådana skogar bedrifves nu afverkningsrörelse. Sågverksegarne hafva sina förmän, som bokföra afverkningskostnaderna och med en gifven summa kunna uppgifva, hvad afverkningskostnaderna gått till. Och då timmer köpes af dem, som hafva sådant att sälja, och säljarne i den kommun, der afverkningen sker, erhålla betaldt efter ett allmänt gällande pris på timmer, har man derigenom timrets värde inom kommunen gifvet. Drager man då afverkningskostnaderna från timrets värde, beräknadt efter det allmänna priset, så får man en gifven summa att beskatta Således kan jag icke finna, att det finnes några svårigheter att beskatta den nämnda inkomsten. Af motståndarne framhållna svårigheter att tillämpa denna föreslagna beskattning äro endast ett “de obotfärdigas förhinder“.

Jag yrkar bifall till herr Farups motion och afslag å utskottets hemställan.

Herr Bromée: Herr talman! Jag har icke egentligen något nytt att säga i frågan. Jag kan i hufvudsak instämma med herr Farup i hans anförande, men jag skall dock be att få säga några ord såsom tillägg till hvad han yttrat.

För den, som något så när känner till, huru förhållandena gestalta sig vid skogsafverkning, synes det vara tydligt, att rättvisan fordrar en sådan förändring i bevillningsförordningen, som motionären

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

yrkat. Hvar och en som sett, huru svårt det i allmänhet är att rättvist taxera en inkomst, skall emellertid också kunna erkänna, att det medför stora svårigheter att taxera skogsrörelse eller sågverksrörelse, sådan som bevillningsförordningen nu är. Det är väl icke någon lätt sak för en taxeringskomité i Sundsvall, Gefle eller Stockholm att bestämma, huru mycket en der boende sågverksegare kan hafva förtjenat på sin rörelse t. ex. i Kopparbergs län, Herjeådalen eller Helsingland.

Det har yttrats af tvenne talare i kammaren, en på söderhamns- och en på stockholmsbänken, att, om herr Farups motion blefve anantagen, man skulle komma till det tråkiga läget af en dubbel beskattning. Jag kan icke finna, att detta förslag skulle kunna leda till någon dubbel beskattning af annat slag, än den som redan kan ifrågakomma på andra områden och vid tillämpning af bevillningsförordningen sådan den nu är. Om jag t. ex. köper en skog af en hemmansegare, der skogen förut är taxerad i sammanhang med hemmanet, och jag sedan afverkar denna skog med någon vinst, så är det ju tydligt, att jag skulle blifva taxerad och pålagd bevillning derför. Detta skulle väl med lika mycket skäl kunna kallas dubbel taxering eller dubbel beskattning, som man vill påstå, att en sådan eger rum, då en sågverksegare blir taxerad delvis, der han drifver sin sågverksrörelse, och delvis, der skogen afverkas.

Det torde väl icke tillkomma mig att göra några egentliga anmärkningar mot bevillningsutskottets föreliggande motivering. Jag anser mig icke kunna göra detta, lika litet som jag vill göra några anmärkningar mot bevillningsutskottets sammansättning, ehuru väl det synes litet egendomligt, att ingen enda ledamot af denna kammare finnes i utskottet från de 7 län inom riket, inom hvilka den egentliga skogsafverkningen bedrifves, nemligen Vermlands, Kopparbergs, Gefleborgs, Vesternorrlands, Jämtlands, Vesterbottens och Norrbottens län. Den, som varit med i något af dessa län och sett, huru betydlig denna skogsrörelse är, skall, tror jag, kunna vitsorda, att det är alldeles nödvändigt att få en rättvis beskattning lagd på den. Den har allt för stor betydelse i våra dagar för att icke rättvist beskattas, så väl för bevillning till staten som för deltagande i utskylderna inom de kommuner, hvarest en sådan rörelse bedrifves.

Jag skall icke vidare upptaga kammarens tid, utan ber, herr talman, såsom jag antydt, att få yrka bifall till motionen och afslag å utskottets betänkande.

Herr Liss Ol. Larsson: Äfven jag skall be att få ansluta mig till den åsigt, som blifvit uttalad af herr Farup, och det förslag, som innefattas i hans motion. Jag yttrade mig också för några dagar sedan i denna fråga och gaf då till känna min åsigt i detta afseende.

Jag är öfvertygad derom, att, såsom förhållandena nu äro och innan något tillägg till bevillningsförordningen blifvit gjordt, de allra största orättvisor kunna ske och verkligen ske. Och det är icke allenast mot kommunerna dessa orättvisor begås, utan äfven mot staten, derigenom att ifrågavarande personer och bolag gå fria från bevillning.

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

Man säger, att det skall blifva en dubbel beskattning, och jag vet icke hvad allt. Nej, det blir visst icke någon dubbel beskattning. Utskottet tyckes verkligen tro, att, när ett sågverksbolag arrenderat skog af ett hemman, det då betalat något så när hvad den skogen är värd — och så gör det ett afdrag af 1 krona trädet. Men jag skall be att få erinra derom, att dessa bolag förut oftast köpt skog för 50 års afverkning, och det ibland till sådana enormt låga pris, att de icke behöfva taga ens $\frac{1}{50}$ af den skog som finnes för att få hela köpesumman gulden. Men sedan få de, efter de prejudikat som äro gifna, draga af ett visst belopp för hvarje träd, som således blir alldeles obeskattadt. Ingen betalar skatt derför vare sig till kronan eller till kommunen. Men detta lär väl aldrig hafva varit meningen, när bevillningsförordningen skrefs. Afsigten var väl att man skulle skatta för den inkomst man hade af en rörelse. Men detta blir nu icke fallet.

Då jag sist yttrade mig i denna fråga, påpekade jag, hurusom bolag, efter hvad deras bokslut visa, kunna betala ut till sina aktieegare ett belopp, som 2 à 3 gånger öfverstiger det belopp, för hvilket de beskattas. De äro fria från beskattning, men dela ändock ut till sina aktieegare. Och det skall väl vara vinst, innan det kan blifva utdelning.

Man har sagt, att, om den förevarande motionen bifölles, förhållandet skulle blifva ungefär liknande det, att en qvarnegare skulle blifva beskattad på alla ställen, der han köper spanmål. Men detta håller icke streck. Om qvarnegaren arrenderade egendomar på olika ställen i landet och derifrån hemtade spanmål till sin qvarn, men ändock betalade afgifterna för de egendomar, han arrenderade, på det ställe der han bor och icke der egendomarne äro belägna — då vore det alldeles samma förhållande som här. Men med sin motion åsyftar herr Farup, att sågverksegarne skola komma i alldeles samma ställning som qvarnegarne. Ty om en qvarnegare arrenderar egendomar och odlar spanmål inom olika socknar och sedan fraktar denna till sin qvarn, så får han betala skatt för egendomen i den socken, der den arrenderade egendomen är belägen.

Jag kan således, huru jag än ser saken, ej finna annat, än att herr Farups motion är rigtig ur hvarje synpunkt. Huru vida åter hans förslag är så tillfredsställande stiliseradt, att det kan ingå såsom paragraf i bevillningsförordningen — derom vågar jag icke bestämdt utlåta mig. Men det förefaller mig, som om, derest sådana tillägg till de båda ifrågavarande paragraferna blefve gjorda, som herr Farup föreslagit, de svårigheter och villervallor skulle upphöra, som nu uppkommit på grund af kammarrättens och Kongl. Maj:ts resolutioner. Ty sedan skulle någon tvekan i det fallet icke kunna uppstå.

Jag tror alltså att, för så vidt man vill — och derom är jag öfvertygad — att hvar och en skall skatta för sin verkliga inkomst, så bör man godkänna det här föreslagna tillägget till bevillningsförordningen; ty som det nu är, är det högst betydliga inkomster, som gå fria från skatt så till stat som kommun.

Jag yrkar derför bifall till herr Farups motion.

Häruti instämde herr *Sundström*.

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

Herr Rundbäck: Utan tvifvel har herr Farup rätt, då han säger, att det här gäller en principfråga, samt att man bör kunna göra anspråk på att skatt skall betalas till kommunerna äfven för inkomst genom afverkning af skog å annans mark; och bevillningsutskottet har heller icke underlåtit att taga saken i noggrant öfvervägande, innan det fattade sitt beslut deri. Men utskottet har icke kunnat komma till något annat resultat, än det gjort, derför att det icke är nog med att, såsom herr Farup föreslagit, ändra 8 och 12 §§, utan man äfven måste ändra sjelfva hufvudgrunden för bevillnings utgörande. Bevillningen är, som vi veta, delad i två hufvudgrupper, nemligen bevillning af fastighet och bevillning af inkomst utaf kapital och arbete. Men anser man sig icke böra vidröra dessa hufvudgrupper, så får man heller icke röra vid de många stadganden, hvilka endast säga, huru dessa hufvudgrunder skola tillämpas.

Herr Farup har nu sjelf påpekat, att regeringen en gång afgifvit förslag derom, att till inkomst af arbete skulle räknas äfven inkomst genom skogsafverkning å egen eller annans mark: men förslaget förkastades. Hade detta Kongl. Maj:ts förslag bifallits af Riksdagen, då kunde hvad herr Farup åsyftar vinnas. Men det afslogs, och då är intet vidare att göra.

I §§ 2 och 8 i gällande bevillningsförordning angifvas de beskattningsföremål, som falla under de begge kategorier, som utgöra grunden för hela bevillningen, nemligen dels fastighet och dels kapital och arbete. Nu vill emellertid herr Farup hafva in i § 8, under kategorien inkomst af kapital och arbete, hvad som rörer fastighetsbevillning, och hvilken bevillnings grunder upptagas under §§ 1 och 2. Ett sådant förfarande skulle emellertid medföra en rubbning i bevillningsförordningens hufvudgrunder och uppställning, som i min tanke skulle i hög grad komma att försvåra, om icke omöjliggöra, tillämpningen af densamma. Endast om först hufvudgrunderna för bevillning ändrades, kunde ändring i de tillämpade paragraferna ske. För öfrigt är inkomst af fastighet, å den ena sidan, och af kapital och arbete, å den andra, särskilda saker, som icke få sammanblandas.

Lika omöjligt anser jag det vara att i § 12 intaga det af herr Farup föreslagna tillägg, att innehafvare af rätt till afverkning af skog å annans mark skall skatta för inkomst deraf, der skogen är belägen. Ett dylikt stadgande hör också till hufvudgrunderna i bevillningsförordningen och kan icke der intagas, utan att dessa grunder förut ändrats.

Bevillningsförordningens § 2 lyder sålunda: "Bevillning af fast egendom erlägges af *egaren*, utom i följande fall, då bevillningen utgöres af *innehafvaren*, nemligen:

a) för jordegendom, som besittes med stadgad åborätt, eller är af allmän myndighet eller af stiftelse till begagnande mot lifstidsstädja upplåten, samt för skogsområde, som blifvit upplåtet till bergshandteringens understöd till sågverk eller kanalbolag" o. s. v.

Vill man derför nå målet, måste man, såsom jag ock framhållit inom utskottet, bland undantag, som utgöra föremål för särskild beskattning, äfven upptaga arrendatorer af skogsafverkning på viss tid

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

vid egendomar i Dalarne och Norrland. Detta skulle, såsom sagdt, insättas såsom en af bevillningsförordningens grundvalar i § 2. Och först sedan detta blifvit gjordt, kunde det vara utsigt för herr Farup att nå sitt syfte.

Jag ber att kammaren här vid lag icke fattar ett omoget beslut. Första Kammaren har redan godkänt utskottets hemställan. Fattar nu Andra Kammaren ett annat beslut, kommer saken under gemensam votering. Men kan det väl vara rätt att, då det gäller en så vigtig fråga som denna, ställa under votering ett förslag, som kammaren icke haft tillfälle att förr än i dag behandla, och hvars innebörd man icke har rätt klart för sig. Jag anser det vara af vigt, att man noga tänker sig före, innan man rubbar stadganden af så ingripande betydelse som bevillningsförordningens; och väckes en motion i sådan rigtning, den måtte nu vara motiverad hur som helst, så måste den dock gå till sjelfva hufvudgrunden och der söka roten till rättelse.

För öfrigt får jag säga, det den af herr Farup afsedda skogsrörelsen icke blir så alldeles obeskattad. Om t. ex. egaren till en skogsegendom säljer densamma för 1 million kronor, såsom ju har inträffat i Dalarne, så får naturligtvis säljaren sedermera skatta för detta kapital.

Jag yrkar bifall till den föredragna punkten.

Herr Huss: Den motion, som föranledt denna punkt af bevillningsutskottets betänkande, är ingenting annat än en ny, om jag minnes rätt, femte variation af det tema, hvarmed motionären år efter år undfägnat denna kammare, utan att han vid något tillfälle lyckats aflocka Riksdagen bifall; och äfven denna gång torde man få anse motionens öde gifvet, sedan Första Kammaren *utan diskussion* bifallit utskottets hemställan. Hvar gång detta förslag behandlats i kammaren, har jag haft det nöjet att till upptagande bemöta de skäl, som dels muntligen, dels skriftligen andragits till försvar derför, och detta med ett, enligt min åsigt, önskvärdt resultat. Vid sådant förhållande må det ursäktas mig, att jag icke äfven denna gång, den femte i ordningen, upptager till bemötande dessa skäl, synnerligast som det hufvudsakligen endast blefve ett återgifvande af hvad utaf bevillningsutskottet i förevarande betänkande och äfven af den näst föregående talaren blifvit anfördt, och jag inskränker mig derför till att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr E. G. Boström: Äfven jag skall be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Alla de, som här yttrat sig till förmån för motionärens förslag, hafva endast talat om trävarurörelsen. Vi böra dock besinna, att äfven flera andra industrier använda virke från annans skog. Så är till exempel fallet med bruksegare, som måste köpa virke för kolning och annat, samt en stor del hemmansegare, som sjelfva hafva skoglösa hemman och derför ofta köpa en skogspark för husbehof. Skulle nu också dessa påföras bevillning för inkomst genom skogsafverkning å annans mark? Det är gifvet, att, om ock den af motionären föreslagna förändringen är önskvärd för och passar in på de norrländska

förhållandena, den likväl icke kan tillämpas i öfriga delar af landet, och det bästa beviset härför är, att, trots det erkännande af motionens syfte, som vid flera tillfällen blifvit uttaladt, den likväl aldrig lyckats vinna Riksdagens godkännande. Jag anser det vara ett fel af herr Farup, att han icke ändrat sitt förslag och framkommer med ett, som kan hafva någon utsigt till framgång. Som frågan nu föreligger, tror jag icke, att det är möjligt att göra annat än bifalla utskottets förslag, hvarför jag för min del anhåller om bifall till detsamma.

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

Herr Farup: Jag skall be att med några ord få bemöta ett och annat af hvad som här blifvit yttradt, sedan jag förra gången hade ordet.

Den ärade talaren på söderhamnsbänken vidhöll den uppfattning, han förut uttalat, att den af mig föreslagna förändringen skulle medföra en dubbel beskattning. Detta har sedermera af åtskilliga andra talare blifvit till största delen vederlagdt. Men han inblandade också i denna fråga en hel del andra saker, som visserligen skenbart kunna inverka på min motion, men som i verkligheten icke göra det, såsom till exempel huru vinsten af skogsafverkningen skulle kunna beskattas, om detta skulle ske efter det pris, som varan betingade på verldsmarknaden. Detta har icke varit meningen, och den saken har icke heller med frågan att göra i första hand, ty oberoende häraf kan vinsten med lätthet taxeras af hvar och en, som känner rörelsen der den drifves. Såsom det nu går till, påföres bevillning undan för undan, då egare af skogsafverkningsrätt på stället sälja trävaror till sågverk, och något hinder har hittills icke mött att taxera denna rörelse. Icke heller förutsåg finansministern 1883, att det skulle möta några svårigheter att verkställa denna taxering på sätt jag föreslagit. Tvärtom förordade han till och med taxeringens förrättande på den vägen, och ordalydelsen i det förslag jag nu framstält är nära nog ord för ord densamma, som han vid 1883 års riksdag förordade. Hela skilnaden är, att jag uteslutit orden "å egen skog", då deremot finansministern ville, att äfven inkomst af afverkning å sådan skulle påföras bevillning.

Jag erkänner visserligen, att så väl talaren på stockholmsbänken som talaren på bohuslänsbänken ega synnerlig sakkännedom i denna fråga, men tror likväl, att äfven de kunna misstaga sig. Den förre yttrade, att, om en hemmansegare säljer sin skog, så blir naturligtvis hemmanets taxeringsvärde nedsatt med ett mot skogens försäljningssumma svarande belopp, hvaremot han taxeras för den inkomst han har genom försäljningen, och han ville dermed visa, att kommunen icke skulle gå miste om sin inkomst genom bevillningen. Jag för min del kommer deremot till det resultat, att det är alldeles tvärtom; ty om hemmanet blir nedsatt till sitt taxeringsvärde, så kommer naturligtvis den kommun, dit hemmanet hör, att blifva lidande genom minskadt deltagande från hemmanet i de för kommunens behof erforderliga utskylderna, hvaremot fastighetsegaren icke kan påföras bevill-

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

ning, derför att han säljer någon gröda af sitt hemman. Den ärade talaren bevisade således alldeles motsatsen till hvad han ville bevisa.

Samme talare framhöll vidare såsom ett oöfverstigligt hinder för bevillningens påförande, att man icke kunde veta, huru mycket timmer, som flottades från de olika socknarne. Ja, jag medgifver, att detta kan vara förenadt med svårigheter, men jag ber att få erinra derom, att det icke är fråga om att bedöma saken efter hvad som flottas i elfvarne, utan helt enkelt beräkna afverkningen å det ställe, der skogen är belägen. Det brukar, som bekant, efter afverkningen dröja länge nog, innan det afverkade timret blifvit bortfördt och flottadt eller forsladt till de olika bestämmelseorterna, och under tiden hinner man mycket väl taga reda på, huru mycket hvar och en afverkat, hvilket dessutom måste ske öppet för en hvar. Jag tror således att det icke heller i detta afseende skall möta några svårigheter.

Herr Rundbäck tycktes i synnerhet fästa sig dervid, att den af mig föreslagna förändringen skulle komma att rubba sjelfva grunden för vår nu gällande bevillningsförordning. Jag skulle önska, att herr Rundbäck hade genomläst chefens för finansdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet den 8 januari 1883, hvilket yttrande åtföljde Kongl. Maj:ts samma år till Riksdagen aflåtna proposition om ändring af dittills gällande bevillningsstadga. Hade han det gjort, så skulle han säkerligen kommit till en helt annan öfvertygelse, ty i detta yttrande framhölls just nödvändigheten af denna ändring i bevillningsförordningen. Jag skulle äfven vilja bedja herr Rundbäck taga reda på tredje momentet litt. d af åttonde paragrafen i bevillningsförordningen, der det står, att bevillning för inkomst af kapital eller arbete skall erläggas för "all annan i denna paragraf ej särskildt omförmäld inkomst, som icke är genom fastighetsbevillning beskattad". Detta är, synes det mig, så klara ord, att de icke kunna förtydas. I detta afseende kan något missförstånd således icke ega rum. Dessutom vill jag framhålla, att skogsafverkningsrörelse å annans mark icke är i sammanhang med fastighetsbevillningen beskattad. Jag har redan förut sagt, att det endast är skogens beskaffenhet, som i sammanhang med fastighetsbevillningen är beskattad. Bevillningsförordningen innehåller icke någon antydan om, att den rörelse, som uppstår, då en del af egendomens gröda kommer i annan persons hand, skall beskattas i sammanhang med fastighetsbevillningen. Detta är orimligt, och det är detta, som gjort, att man missförstått frågan.

Jag har upprepade gånger och senast vid behandlingen här i kammaren af herr Ölanders motion sökt visa, att den rörelse, hvarom, nu är fråga, undgår all beskattning, och det är detta missförhållande som jag önskar få rättadt genom min motion.

Herr Huss yttrade, att denna motion icke vore ny, utan utgjorde den femte variationen på samma tema. Också han misstager sig härutinnan, ty jag har från första början varit fullkomligt konseqvent. Någon annan variation har icke förekommit, än att jag andra gången jag väckte motionen föreslog, att ändring skulle ske endast i 12:te paragrafen af bevillningsförordningen. Utskottet svarade då, att, eftersom i 8:de paragrafen icke funnes särskildt utsatt, att skogsafverk-

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

ning å annans mark skall vara beskattad, så vore det nödvändigt att i denna paragraf först införa en sådan bestämmelse. Jag har sedermera följt utskottets anvisning, men icke heller det tyckes vilja hjelpa.

Herr Boström framhöll, att jag uteslutande gjort afseende på trävarurörelsen. Nej, det har jag visst icke gjort. Jag föreställer mig, att om en bruksegare eller hvilken annan som helst betingar sig rättighet att å annans mark drifva kolning, så måste han naturligtvis härför ersätta fastighetsegaren, men på samma gång också hafva en vinst af denna rörelse. Om han ej köper de färdigbrända kolen, men köper skog och kolar den sjelf, så måste han väl hafva vinst af sitt företag, och jag förstår då icke, hvarför han icke skall påföras inkomstbevillning härför.

Bevillningsutskottets ärade ordförande rigtade också en förebråelse till mig derför, att jag icke i motionen tydligt uttalat hvad jag velat. Ja, det är ju möjligt, att en och annan brist i detta afseende vidlåder min motion. Jag har dock från motsidan icke hört något annat inkast mot den af mig föreslagna förändringen, än att den skulle medföra en dubbel beskattning, som vore svår att verkställa. Men, mine herrar, före den nya bevillningsförordningens införande 1883 har ju en sådan beskattning icke varit omöjlig att utföra, utan undan för undan verkstälts i alla landsändar, om ock ofullständigt. Detta framhöll jag också i min motion 1884, men visade på samma gång, att en sådan beskattning endast ofullständigt kunde genomföras, emedan det mötte för stora svårigheter att beskatta en rörelse, som drifves 20, 30 eller 40 mil från det ställe, der beskattningen skall ske, och att derför var nödvändigt att vidtaga den förändringen, att rörelsen skulle beskattas, der den drifves, och derigenom göras effektiv; och här vid lag åberopar jag å nyo finansministerns anförande.

Jag ber få erinra kammarens ledamöter hurusom, då jag framhöll att denna rörelse vore otillräckligt beskattad, detta framkallade indignation från norrlandsbänken och protest derifrån, under det påståendet att samma rörelse redan var högt beskattad. Nu åter säger man, att allt för stora svårigheter möta att kunna beskatta densamma. Detta kan jag icke beteckna annat än som en motsägelse, som vederlägger sig sjelf.

Utskottets ordförande sade, att jag borde hafva framlagt ett fullständigt formuleradt förslag i ämnet. Men att detta skulle vara en skyldighet för en enskild motionär, hos hvilken i regel icke kan förutsättas den mångsidiga insigt och den detaljkännedom om förhållandena, som här vore erforderlig, torde väl vara för mycket begärdt. Befinnes hufvudsyftet i en motionärs framställning rigtigt, borde det väl tillkomma bevillningsutskottet, som har motionsrätt, att utförligare motivera en sådan framställning och afgifva fullständigt förslag i ämnet.

Jag vidhåller mitt förra yrkande.

Herr Svensson i Lösen: Jag hade icke ämnat begära ordet. Men då motionären till stöd för sin åsigt med mycken styrka framhållit hvad af dåvarande finansministern yttrades och föreslogs år 1883,

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

då den nuvarande bevillningsförordningen antogs, så ber jag få upplysa motionären om hvad han visserligen borde veta förut, eller att det förslag, som finansministern då i denna fråga afgaf och som, på sätt talaren från Bohuslän nyss påpekat, rörde ändring i sjelfva grundprincipen för bevillningens utgörande, af Riksdagen förkastades, hvadan detta finansministerns anförande gerna icke kan åberopas till stöd för motionärens förevarande framställning.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Farup: Jag skall be att med några ord få bemöta den siste värde talaren.

Hvad han nu yttrat är ett fullkomligt misstag, ty om det vid nu gällande bevillningsförordnings införande hade varit meningen, att någon bevillning icke skulle påföras den rörelse, som drifves med lösegendom, hemtad från annans mark, så är det klart, att finansministern 1883 i sitt anförande till statsrådsprotokollet skulle hafva framhållit detta, men någon antydan derom fans icke i hans anförande. Tvärtom yttrade han, att sådan rörelse hittills endast ofullständigt blifvit beskattad, och att det derför till åstadkommande af en fullständigare beskattning i detta afseende vore önskligt, att bevillningsförordningen ändrades derhän, att bevillningen påfördes på den ort, der rörelsen drefves. Anledningen, hvarför kammaren likväl icke ville ingå på en sådan förändring, var, att, då samma moment i det kongl. förslaget äfven innehöll bestämmelser om bevillning för den inkomst, som en fastighetsegare hade af hvad han sjelf afverkade från egendomen, man fruktade för, att fastighetsegaren härigenom skulle kunna åläggas en dubbel beskattning. Men derför är det visst icke sagdt, att den stora och vinstgifvande rörelse, som genom skogsafverkning å annans mark uppstår, skall vara fri från bevillning. Någon sådan princip finnes ingenstädes i bevillningsförordningen uttalad, och icke heller har denna af taxerings- och pröfningskomitéerna någonsin kunnat tydas i den rigtningen.

Herr Jonsson i Hof: Det torde kanske vara onödigt att bemöta herr Farups yttrande, eftersom han delvis erkänner den väsentliga skilnaden mellan sjelfva grundprincipen i regeringens förslag år 1883 och det af honom nu framstälda förslaget, nemligen den ofantliga skilnaden, att förslaget då afsåg, att all inkomst af skogsafverkning, vare sig det var jordegaren sjelf, som afverkade, eller den, som inköpt rätten till afverkning, skulle beskattas, och ingen annan skog från inkomsttaxering undantagas än den, som användes och var behöflig till husbehof. Herr Farup och jag hafva för öfrigt så många gånger utbytt menningar i denna fråga, att det torde vara öfverflödigt att yttra något vidare. Endast det vill jag säga, att han har orätt, när han påstår, att inkomsten af skogsafverkning blir obeskattad. Striden gäller blott, huru vida inkomsten skall fördelas på de olika kommuner, inom hvilka afverkning skett, enligt herr Farups åsigt, eller, om skogsafverkningsrörelsen bedrifves af ett sågverksbolag, som förädlar varan, den i stället skall beskattas, der sågverket är beläget.

Angående tillägg till §§ 8 och 12 i bevillningsstadgan. (Forts.)

Det är sjelfva hufvudfrågan, och det är här alls icke fråga om, att icke inkomst för skogsafverkning skall blifva beskattad. Det är ett fullkomligt misstag af honom att tro, att det är fråga härom. Jag tror, att herr Farup kanske delvis har rätt så till vida, att det vore önskvärdt, om man kunde genomföra en sådan förändring, att någon ytterligare fördelning, än den som för närvarande eger rum af inkomstbeskattningen för skogsafverkningen kunde åstadkommas. Herr Farup borde likväl hafva funnit, att det sätt, han föreslår till frågans lösning, synes vara temligen svårt att genomföra inom Riksdagen; och han borde derför, tyckes det mig, gå hyggligare och mildare till väga med sina förslag. Han kunde till exempel till en början föreslå den ändringen, att, när en skogsafverkare, som icke drifver sågverksrörelse, inköpt skog till afverkning och derigenom gjort en vinst, han skulle för denna vinst beskattas, der afverkningen skett, i stället för att, såsom för närvarande är förhållandet, i den ort der han är mantalsskrifven. Om herr Farup till en början yrkat detta, så vore det möjligt att genomföra och ej heller vådligt, men han håller på det vidtgående hela eller också ingenting.

Såsom frågan nu föreligger, får jag, såsom jag alltid förut gjort, ställa mig på utskottets sida och yrka bifall till dess hemställan.

Herr *Carlson* i Nysäter instämde i detta yttrande.

Herr Farup: Förlåten, mine herrar, att jag å nyo begärt ordet, men jag har gjort det för att få rätta en uppenbar origtighet, hvartill den nästföregående talaren gjort sig skyldig. Med afseende på mitt yttrande, att inkomsten af skogsrörelse blir obeskattad, ber jag endast att få påvisa de kammarrättens och Kongl. Maj:ts utslag och resolutioner, som fritagit Stora Kopparbergs bergslag och Korsnäs sågverksbolag från den beskattning, som här är i fråga.

Jag ber äfven att kammaren må fästa afseende å talarens på hernösandsbänken yttrande vid behandlingen af herr Ölanders motion rörande beskattningen för inkomst af skogsafverkning å annans mark. Derigenom framgick, att den siffra jag anfört är öfverensstämmande med verkligheten och icke någonting, som jag hittat på. Det är nog sant, att sågverksegare kunna påföras *någon* bevillning för dylik inkomst, men den är försvinnande liten och ej sådan, den borde vara. Såsom talaren på hernösandsbänken äfven framhöll, är det millioner, som på detta sätt undgå bevillning. Detta torde vara skäl, som tala.

Herr Jonsson i Hof: Detta exempel från Korsnäs-bolaget, som oupphörligen åberopas, borde man väl ändå någon gång upphöra att här framhålla, ty det är ju tydligt och klart, att ett misstag begicks, när frågan afgjordes hos Kongl. Maj:t, derigenom att Kongl. Maj:t tillät bolaget att efteråt få afdrag för afverkade träd, för hvilka rörelsen redan debiterats. Men icke var detta bevillningsstadgans fel, och ingalunda lärer man med en ändring i densamma kunna förebygga dylika misstag för framtiden.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr talmannen gaf enligt de yrkanden, som förekommit, propositioner dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag å densamma och bifall i stället till herr Farups motion; och förklarade herr talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra meningen. Votering blef emellertid begärd och företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemstält i 2:dra punkten af dess betänkande n:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren, med afslag å utskottets nämnda hemställan, godkänt de af herr W. Farup i motionen n:o 148 föreslagna tillägg till § 8 mom. 2 och § 12 i gällande bevillningsförordning.

Omröstningen visade 88 ja men 95 nej; hvadan kammaren beslutat i enlighet med nej-propositionens innehåll.

Punkten 3.

Angående tillägg till 12 § bevillningsförordningen.

I en inom Andra Kammaren af herr *P. Ersson* i Vestlandaholm väckt motion, n:o 27, hade föreslagits, att Riksdagen ville besluta ett tillägg till sista punkten i bevillningsförordningens 12 §, så lydande:

Prestman, som erhåller lön från flera församlingar, taxeras i hvarje sådan till det belopp han derstädes uppbär. Är prestman för sin lön berättigad till bevillningsafdrag, beräknas detta på de olika församlingarna i förhållande till den del af lönen, som från dem utgår.

Utskottet hemstälde emellertid, att motionen ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Ersson i Vestlandaholm: Herr talman! Då jag är motionär i denna fråga, så skall jag be att med några ord få bemöta de skäl, som utskottet anfört för sitt afstyrkande af motionen.

Utskottet säger, att den i motionen föreslagna åtgärden skulle medföra många praktiska svårigheter, att andra löntagare, såsom distriktsläkare, veterinärläkare m. fl., skulle kunna hänföras till samma kategori som prester i afseende på bevillning af sin lön, och vidare att det mera är en skenbar än verklig obillighet, som förmenats ligga i bevillningsförordningens stadganden i förevarande fall. Jag skall då bedja få nämna, att, hvad de praktiska svårigheterna angår, så är väl

Angående tillägg till 12 § bevillningsförordningen. (Forts.)

det den enklaste sak i verlden, att i en taxeringsfråga så klar och tydlig som denna, der lönen på öret från de olika församlingarna kan uppgifvas, och vederbörande, enligt bevillningsförordningen, har skyldighet att till bevillningsberedningen aflemna uppgift om sin inkomst, den taxera, och sedan lärer väl kommunen ej försumma att debitera vederbörande den i taxeringslängden påförda bevillning. Någon annan svårighet kan jag icke inse vara förknippad med den föreslagna åtgärden. Hvad åter andra löntagare vidkommer, så aflönas de dels af staten, dels af så väl enskilde som kommuner genom årsackord och dels genom de afgifter, som praktiken inbringar, och vid sådant förhållande kan icke en kommun, hvarifrån så beskaffade lönebidrag utgå, med samma skäl göra anspråk på bevillnings erhållande från den kommun, hvarifrån sådana bidrag utgå, som den, hvarifrån en i lag stadgad och bestämd lön årligen utgår. Detta torde vara temligen klart.

Hvad vidare den skenbara obillighet, som förmenats ligga i bevillningsförordningens stadganden, beträffar, så förhåller det sig så, att i den valkrets jag representerar finnas sådana sammanslagna församlingar, nemligen Köpings stads- och landsförsamlingar, Arboga stads- och landsförsamlingar, i hvilka församlingar den kontanta lönen till presterskapet utgår med cirka hälften från staden och hälften från landet, men i Lindes domsaga, der Lindes stads och bergsförsamlingar äro sammanslagna, utgår lönen för presterskapet med $^1/_9$ från staden och $^8/_9$ från landet. På alla dessa ställen är presterskapet boende i staden och der bevillningstaxeradt för hela lönen. Det lärer väl icke vid sådant förhållande kunna bestridas, att icke detta är uppenbart orätt, och att således ett mera verkligt än skenbart skäl för motionen förefinnes; ty likasom en fastighet bevillningstaxeras i den kommun, der fastigheten är belägen, och liksom en egare, hvilken drifver rörelse inom flere kommuner, taxeras inom hvarje kommun för den inkomst, han inom den anses hafva haft, så borde ock en prestman, för sin lön, hvilken lön, som vi veta, är bestämd att utgå från inom kommunen belägna fastigheter och af annan inom kommunen taxerad inkomst, taxeras inom den kommun, från hvilken lön utgår. Till sist har utskottet framdragit fattigvårdstungan såsom ett tungt vägande skäl för motionens afstyrkande, då det säger, att det måste medgifva, att en kommun, inom hvilken rörelse eller näring drifves, bör vara berättigad till något skattebidrag utaf en inom kommunen förvärfvad inkomst, emedan de vid rörelsen sysselsatta arbetarne kunna falla fattigvården till last, men en dylik fordran anser utskottet icke hafva något skäl för sig, då, såsom i förevarande fall, en motsvarande fördel af de kommunala inrättningarna eller börda för kommunen icke kan påvisas. Ja, jag må bekänna, att jag, åtminstone i ekonomiskt hänseende, icke kan påvisa någon fördel för en kommun att årligen till presterskapet få utbetala flera tusen kronor i lön, men att utbetalandet af nämnda lön jemte öfriga skatter och utskylder för mången enskild varit tryckande nog och bidragit till densammas undergång samt deraf timad fattigvård, det torde icke behöfva påvisas. Alltså torde utbetalandet af en prestlön få anses som en börda för en kommun, och ingalunda en obetydlig sådan.

Angående tillägg till 12 § bevillningsförordningen. (Forts.)

Då jag är öfvertygad om, att flere representanter hafva samma erfarenhet från sina hembygder i förevarande fråga som jag, så hoppas jag, att motionen måtte vinna något mera understöd inom denna kammare, än den vunnit inom utskottet, och för att visa, att frågan icke är så obetydlig, så skall jag bedja att få nämna, att i Lindes stads- och bergsförsamlingar utgår den årliga lönen till presterskapet med 16 à 18,000 kronor, och då landsförsamlingen deraf betalar $^{8}/_{9}$ utan att derför komma i åtnjutande af någon bevillning, så må man icke förundra sig öfver, att stort missnöje är rådande inom de kommuner, der ett sådant missförhållande eger rum.

Herr talman! Då jag nu visat, att frågan icke är obetydlig, och att de skäl, som utskottet anfört för afstyrkandet af min motion, icke äro hållbara, så yrkar jag afslag å utskottets hemställan och bifall till min motion.

Herr Nilsson i Käggla: Som jag icke kunnat gilla det slut, hvartill utskottet kommit, så kan jag icke underlåta att med några ord tillkännagifva min ställning till denna fråga, och den är, att jag anser, att motionen har ganska goda skäl för sig. Jag kan icke förstå, att utskottet kan komma med sådana motiv som till exempel då i betänkandet talas om distriktsläkare och veterinärläkare, och säges, att hvarje kommun skulle hafva rätt att beskatta dylika personer, om de hafva någon inkomst från kommunen. I den kommun, jag tillhör, betalas till veterinärläkaren 60 à 70 kronor årligen till hyresbidrag, men icke kan det väl komma i fråga att gå derhän, att till kommunerna skulle erläggas utskylder för så små belopp. Men ett annat förhållande är det med kapell- och annexförsamlingar, der lönen är bestämd; och jag känner flera sådana församlingar, der man undrat öfver, att icke Riksdagen beaktat de framställningar, som gjorts, och gifvit dem rätt att efter de lönebidrag, som de lemna, komma i åtnjutande af de skattebidrag, som borde dem tillkomma. Dessa anspråk äro så berättigade, att jag icke tror, att de skola tystna, förr än Riksdagen på ett eller annat sätt söker att tillmötesgå dem. Jag kan icke heller finna, att ringaste tecken i kommunallagarne behöfver rubbas, ty saken vore hjelpt, om blott ett tillägg gjordes i 12 § bevillningsförordningen. Jag tror äfven, att om denna kammare vill göra en rättelse härutinnan, torde det, om också i år saken icke kan hjelpas, sedan Första Kammaren antagit utskottets förslag, vara lämpligt att bifalla den i ämnet väckta motionen. Jag tager mig derför friheten att göra samma yrkande som motionären och anhåller om afslag å utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Persson i Stallerhult: Denna fråga har flera år å rad varit föremål för Riksdagens pröfning utan att vinna dess bifall. Vid 1878 års riksdag fann bevillningsutskottet för godt att tillstyrka en motion, med det innehåll, att den tionde, som en prestman uppbar från en annan församling än den, der han var mantalsskrifven, skulle taxeras inom den ort, der den uppbars. Då frågan återkom vid 1883 års riksdag, afslogs motionen med knapp majoritet i denna kammare.

Angående tillägg till 12 § bevillningsförordningen. (Forts.)

Det är utan tvifvel ganska hårdt, att en annexförsamling, som får bidraga till prestens aflöning, icke skall erhålla ett öres bidrag till sina kommunalutgifter för denna aflöning. Inom många kommuner erfordras, som herrarne torde känna, de största utgifterna för folkskoleväsendet, hvilket på senare tider utvecklats ganska mycket, och jag tror då, att det vore lämpligt, om kyrkoherdarne, som i egenskap af ordförande i skolrådet deltaga i bestämmandet af dessa utgifter, äfven finge deltaga i dessa afgifters utgörande. Något hinder för en sådan taxering lärer väl icke uppstå, sedan samtliga regleringar genomförts och man således kan på öret veta, hvad en prest uppbär från den ena eller andra församlingen.

Jag ber att få instämma i hvad motionären anfört och på grund så väl deraf som af hvad jag yttrat yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till motionen.

Häruti instämde herrar *Svenson* i Bossgården, *Norén*, *Smedberg*, *Nilsson* i Rinkaby, *Bromée* och *Ericsson* i Myckelgård.

Herr Rundbäck: Vore det blott fråga om att fördela posternas taxering på olika församlingar, så vore saken mycket enkel. Men den får en annan och mycket större betydelse, då man derigenom vill rubba grunden för den kommunala beskattningen i allmänhet, ty det skulle man göra genom att bifalla motionen. Åtminstone så vidt jag känner, är på landet kyrkoherdens boställe, hvarest han vanligtvis är bosatt, merendels beläget i moderförsamlingen. På hans boställe finnes det folk, som behöfves att bruka detsamma, och alla dessa hans underhafvande måste enligt lag och författningar, om de behöfva fattigvård, erhålla sådan inom den kommun, der de bo; likaså erhålla deras barn undervisning i kommunens skolor, hvarjemte åtskilliga andra kommunala förmåner komma kyrkoherdeboställets underhafvande till godo. Här är nu föreslaget, att kyrkoherdarne icke skulle beskattas uteslutande i den kommun, der de hafva sitt boställe, men denna kommun skulle fortfarande hafva alla möjliga förpligtelser till dem. Icke är det väl tänkbart, att Riksdagen skulle kunna gå in på ett sådant förslag. Jag ber att i afseende härå få åberopa ett exempel, och det från den församling, der jag är hemma. Från prestgården der hade en flicka utvandrat till Köpenhamn och varit borta i många år. Hon kom sedermera tillbaka såsom gift. Men före henne kommo hennes barn, hvilka kommunen fick öfvertaga. Hennes man hördes aldrig af, och kommunen fick sedermera öfvertaga äfven henne, emedan hon flyttat från församlingen, under det hon varit anställd såsom piga vid prestgården och således hade hemortsrätt i församlingen. Skulle motionären få sitt förslag igenom, fordrade väl rättvisan, att i ett liknande fall kostnaden för barnens uppfostran och skolgång och moderns underhåll fördelats emellan de olika kommunerna, då ju prestgården, såsom boställe för kyrkoherden och utgörande en väsentlig del af dennes löneförmåner, tillhörde församlingarna gemensamt. Om således kammaren vill besluta en förändring uti ifrågavarande lagbud, så böra väl också de skyldigheter, som nu tillkomma en

Angående tillägg till 12 § bevillningsförordningen. (Forts.)

kommun endast derför, att presten der har sitt boställe, också fördelas på de olika socknarne.

Jag tror emellertid på grund af hvad jag anfört, att utskottet haft goda skäl för sin hemställan.

Herr Danielson: Då jag flera år varit motionär i denna fråga vet jag också, att utskottet hittills varit temligen omedgörligt beträffande densamma. Ett år tillstyrkte väl utskottet förslaget, men det föll då i Riksdagen. Jag tror, att denna fråga måste lösas, och att den skall återkomma, ända till dess den vunnit sin lösning. Den är alls icke så obetydlig, som man här sökt göra den. Hvad herr Rundbäck anförde håller icke streck. Ty om uti en annexförsamling finnes ett kyrkoherden på lön anslaget hemman, så komma ju en dervarande arrendator och hans barn jemte hans stalldrängar och torpare att i fattigvårdshänseende falla annexförsamlingen till last. Icke kan det sägas, att derför att presten uppbär en eller flera 100 kronor från annexförsamlingen han nödgas för den skull hafva flere tjenare och drängar än eljest. Jag anser det för min del alldeles nödvändigt, att någon rättelse sker. Dessa små kommuner kunna icke likgiltigt åse, att de så väsentligt få bidraga till presterskapets aflönande, men att moderförsamlingen i allt fall uppbär kommunalutskylder af hela den honom påförda bevillning.

Jag skall icke längre uppehålla tiden, men hoppas, att kammaren i denna fråga skall gifva motionären rätt — ty han har rätt — och att kammaren således skall bidraga till lösningen af denna för många kommuner rätt vigtiga fråga. Jag yrkar bifall till motionärens förslag.

Med herr Danielson förenade sig herrar *Mallmin*, *Bruse*, *Andersson* i Hasselbol, *Olson* i Stensdalen, *Bengtsson* i Gullåkra, *Forsselius*, *Andersson* i Hamra, *Larsson* i Berga, *Nilsson* i Råby, *Carlsson* i Nysäter och *Petersson* i Dänningelanda.

Vidare anförde:

Herr Månsson: Då jag begärde ordet, visste jag icke, att herr Danielson skulle begära det och dermed besvara hvad herr Jöns Rundbäck yttrat. Jag kan derför inskränka mig till att säga, att, jemte det jag i allo instämmer i herr Danielsons anförande, som jag anser vara fullt rigtigt, jag nu endast ber att få yrka bifall till motionärens förslag.

Herr Persson i Stallerhult: Hvad beträffar herr Rundbäcks påstående, att det skulle ligga en stor orätt emot moderförsamlingen deri, att, om motionen bifölles, förhållandet skulle blifva, att en del drängar, statkarlar och torpare, som varit i tjenst hos presten, skulle kunna komma att ligga moderförsamlingen ensam till last, så vill jag svara, att här är icke fråga om något sådant, utan endast om bevillningen för prestens *kontanta* lön. Icke lär presten öka dessa tjenare på grund deraf, att han uppbär kontant lön från annex-

Angående tillägg till 12 § bevillningsförordningen. (Forts.)

församlingarna, utan äro de väl snarare påkallade deraf, att han har boställe, och tillhöra således fastigheten, antingen den är belägen i annex- eller moderförsamling.

Herr Svensson i Lösen: Då den nu förevarande motionens behandlades å afdelningen inom bevillningsutskottet, så afgjordes frågan der mycket hastigt, och ingen der tog motionen i försvar, och äfven inom utskottet in pleno var det ingen annan än herr Nilsson, som talade för motionen. Detta förslag har förevarit inom kammaren flere gånger. Såsom synes af utskottets betänkande, väckte herr Danjelson år 1883 motion i ämnet, och hvad utskottet då anförde har utskottet nu åberopat i sin motivering. Jag tager mig friheten uppläsa något deraf. Det heter deri: "I sjelfva verket torde också den obillighet, som i förevarande fall förmenats ligga i bevillningsförordningens stadganden, mera vara skenbar än verklig och hafva sin egentliga grund i det rent yttre samband, som hos oss eger rum emellan den allmänna bevillningen och den kommunala beskattningen. Om man nemligen äfven i vissa fall, såsom t. ex. då fråga är om bolag, fabriksegare m. fl., hvilka icke blott under utöfvandet af sin rörelse eller näring komma i åtnjutande af de fördelar, dem kommun i allmänhet bereder sina medlemmar, utan äfven oftast inom kommunen sysselsätta arbetare, som kunna falla dess fattigvård till last, måste medgifva det berättigade i kommunens fordran att utaf en inom densamma förvärfvad inkomst erhålla något skattebidrag, så torde deremot en dylik fordran icke ega något skäl för sig, då, såsom i förevarande fall, en motsvarande fördel af de kommunala inrättningarna eller börda för kommunen icke kan påvisas." Mig förefaller denna motivering vara rigtig och fullgiltig. Men att döma af de många instämmanden, som här låtit höra sig, tyckes detsamma icke vara kammarens mening. Kammaren må då göra, huru den behagar. Det skall icke förorsaka mig någon sorg, vare sig kammarens beslut går i den ena eller andra rigtningen.

Herr vice talmannen Sven Nilsson: Det har sagts, att den här föreliggande frågan är vigtig, och jag tror äfven att så är. Men jag tror icke, att det går an att bifalla motionärens framställning utan i sammanhang med förändringar i fattigvårdsförordningen och må hända äfven andra lagar, ty det kan hända, att det blir icke blott tjenare och torpare vid prestgården, som moderförsamlingen ofta nog nödgas underhålla, utan det har händt och kan fortfarande inträffa, att sjelfva presten eller hans enka och barn falla församlingen till last. Ehuru sådant inträffar mycket sällan, händer det dock ändå. I sådant fall är det väl orätt, att moderförsamlingen ensam skall bidraga till understödet, oaktadt den andra, eller annexförsamlingen, uppburit en betydande del af de kommunalutskylder, som presten haft att gälda till densamma. Sådana exempel finnas, att, om motionen varit lag, sådana orättvisor skulle hafva inträffat, hvilket kammaren torde hafva sig bekant. Jag tror således, att, om man vill billighet och rättvisa i denna fråga, man äfven bör ändra fattigvårdsförordningen, på det att man icke, för att afhjelpa en orättvisa, skapar en annan orättvisa i

Angående tillägg till 12 § bevillningsförordningen. (Forts.)

stället. Äfven i principerna af bevillningsförordningen skulle man genom bifall till motionen komma att för ett särskildt fall göra undantag. Med samma skäl borde det då vara stadgadt om en del industriella eller andra anläggningar, som äro förlagda i städerna, men utsträcka sin verksamhet till orterna deromkring, att de skulle erlägga bevillning i de särskilda kommuner, der verksamheten bedrifves, i stället för att, såsom nu är fallet, hela bevillningen utgår inom staden.

Jag anhåller för min del om bifall till utskottets hemställan.

Herr Johansson i Noraskog: Jag tillåter mig äfven anhålla om bifall till utskottets hemställan. Jag ber att få säga, att om man slår in på den vägen att taxera presternas inkomster inom de olika kommuner, hvarifrån de utgå, så bör den naturliga följden af ett sådant förfarande blifva den, att man äfven i fråga om andra tjenstemän, hvilka befinna sig i samma predikament, vill tillämpa samma stadgande. Jag tänker att detta i synnerhet skulle blifva händelsen med de tjenstemän, som stå presterna närmast, nemligen klockarne. I den ena af de båda förenade församlingarna, som af motionären omtalades, finnes sålunda en gemensam klockare, som, om jag ej missminner mig, aflönas till $\frac{1}{8}$ af staden och till $\frac{7}{8}$ af landsförsamlingen. Och sjelf tillhör jag en sådan församling, der endast en för två kommuner gemensam klockare finnes, som aflönas med $\frac{1}{6}$ af den ena och med $\frac{5}{6}$ af den andra kommunen, och hvilken klockare är bosatt inom den kommun, derifrån han uppbär det *mindre* lönebeloppet. Börjar man nu med en klass af tjenstemän, så får man naturligtvis fortsätta med andra, och man skulle till äfventyrs dermed snart komma derhän, att i bevillningsförordningen skulle stadgas, att en hvar skattskyldig skall taxeras, der han uppbär en inkomst, hvilket åter skulle hafva till följd, att herrarne här i kammaren finge betala skatt för sina riksdagsmannaarfvoden till Stockholms kommun. Jag föreställer mig dock, att alla skola vara ense om, att detta vore att gå något för långt på denna väg, ehuru, jag vill erinra derom, ungefär samma metod redan länge har tillämpats i fråga om bank-, jernvägs- och kanalbolag samt för fabriks- och näringsidkare m. fl.

Man har äfven påstått, att det mångenstädes skulle råda ett berättigadt missnöje med de nuvarande förhållandena angående taxeringen af presternas löneinkomster. Men tro herrarne icke, att ett lika stort missnöje skulle uppstå, om lagen förändrades i det syfte motionären föreslagit, nemligen från de kommuner, som genom en dylik förändring finge vidkännas minskad inkomst af presterskapets taxering, men fortfarande hade hela risken af fattigvårdstunga för deras familjer och tjenare? Jag åtminstone är viss derom och vill ej heller vara med om att skapa detta nya missnöje.

Jag yrkar derför, såsom jag i början yttrade, bifall till utskottets hemställan.

Herr Dahn: Herr vice talmannen liksom den siste talaren höll på, att man skulle akta sig för att gå ifrån den nuvarande principen

Angående tillägg till 12 § bevillningsförordningen. (Forts.)

för bevillnings erläggande. Det tror jag dock icke man gör genom att bifalla denna motion. Presternas löneinkomster, specielt tionde, äro som vi veta af helt annan natur än andra tjenstemäns löner.

Man kan ju tänka sig en församling, hvars medlemmar ej tillhöra statskyrkan, och då kan man icke säga, att den af församlingen till prestens aflöning utgående tionden egentligen är ersättning för själavården, utan tillkommer honom på grund af presterskapets privilegier. Prest-tionden kan närmast jemföras med s. k. frälseräntor. En innehafvare af frälseränta får skatta för denna inkomst, såsom för "*annan fastighet*", i den kommun, der frälseräntan utgår. Om t. ex. en person bor i Stockholm, får han dock erlägga bevillning för frälseräntan, der hemmanet, hvarifrån frälseräntan utgår, är beläget. Jag anser att den tionde, som ingår i prestens löneförmåner, är af alldeles samma natur som frälseräntan; åtminstone är likheten mellan frälseränta och tionde så stor, att man mycket väl kan vidtaga den förändring, som motionären här föreslagit, utan att man derigenom frångår den nuvarande principen för bevillningens utgörande.

Herr vice talmannen sade äfven, att det vore möjligt, att presten kunde blifva fattigare. Ja, det kan ju hända, men tydligt är, att då måste han försörjas af den församling, inom hvilken han är mantalsskrifven. Detta blir samma förhållande, som om en person har egendomar i två församlingar; han skattar för sina egendomar i de respektive församlingarna, men blir han fattighjon, så tillkommer det naturligtvis den församling, der han är skrifven, att försörja honom.

Jag yrkar bifall till motionärens förslag.

Herr Danielsson: Jag är väsentligen förekommen af herr Dahn som sagt ungefär hvad jag ville säga.

Det förvånar mig, att herr vice talmannen och herr Johansson förblandat hvad som här föreligger. Här är alls icke fråga om att fördela bevillningen för industriella företag, eller det som herr Johansson syftade på. Nej, låtom oss hålla oss till hvad som föreligger. Huru vida en kommande Riksdag i detta fall vill gå längre än här är i fråga, det vet ingen af oss, och då bör man icke blanda bort saken genom att förespegla hvad en annan Riksdag kan besluta. Här föreligger en så tydlig och afmätt fråga, att jag icke kan förstå, huru man kan säga, att den sammanhänger med annat. Det finnes icke så få ställen, der två eller flera församlingar hafva gemensam prest och för sin aflöning beskattas denne naturligtvis i denförsamling, der han är boende, och detta är ett missförhållande, som jag anser bör rättas, då han uppbär lön från de olika församlingarna.

Vice talmannen sade, att en ändring i detta fall betingade en ändring i fattigvårdslagen, som bestämmer hvar hemortsrätt skall åtnjutas. Men detta har icke med denna sak att göra, ty har presten hemortsrätt i ena församlingen, och hans arrendator eller tjenare i den andra, hindrar detta icke hvad som här föreslagits. Man bör sålunda hålla sig till saken och pröfva det, som föreligger, samt icke låta uppskrämma sig af, att det sedan kan blifva så och så. För öfrigt synes mig Riksdagen just icke vara så lätt på foten, då den kun-

Angående tillägg till 12 § bevillningsförordningen. (Forts.)

nat så länge motsätta sig ett förslag, som är billigt och kan genomföras utan någons förnärmande.

Jag hoppas derför, att motionären nu får rätt, och att kammaren således bifaller hans förslag.

Herr Rundbäck: Det är alldeles rigtigt, som herr vice talmannen sade, att skall en förändring här ske, måste också fattigvårdsförordningen ändras. Huru bevillningen i detta fall skall fördelas mellan församlingarna, är nemligen icke hufvudsaken; den saken är snart afgjord. Nej, här gäller om den ena kommunen skall endast hafva skyldigheter, men inga rättigheter.

Herr Danielson sade, att det kan hända, att presten har ett hemman åt sig anslaget på lön i en annexförsamling. Ja, men i så fall får han skatta derför i annexförsamlingen, som då får draga försorg om dem, som der kunna falla fattigvården till last. Barnen, som tillhöra detta hemman, gå naturligtvis också i annexförsamlingens skola. Vanligtvis bor kyrkoherden dock på sitt boställe och utrarenderar nästan alltid öfriga stom- eller mensalhemman han kan innehafva. I den församling, der kyrkoherden bor, har han dock alltid både torpare och statfolk, som då falla denna kommun till last. Man må för öfrigt icke tro, att moderförsamlingen alltid är den största församlingen, ty annexen kunna många gånger vara mycket större.

Vidare anser jag, att skola sådana föreskrifter gälla i afseende på taxeringen af pastorernas lön, böra de äfven gälla för komministrarne. Desses löner uppgå i allmänhet på landsbygden till ett eller ett par tusen kronor. Skulle denna då delas på kanske 5 à 6 kommuner, så att hvardera fingo skatt för ett- eller några hundra kronors inkomst? Der komminister har boställe, får han skatta till fattigvård och skolan, som måste uppehållas äfven för hans barn, ty många prestbarn gå i folkskolan, och det kunna de gerna göra. Skulle nu hans lön, som kanske stundom utgör 500 kronor kontant och ett boställe, värdt 500 kronor, taxeras på 5 à 6 olika ställen, så kommer han icke upp till så stort belopp, att han derför skall erlägga bevillning. Likaså är fallet med klockarne och äfven med barnmorskorna. Drager man sålunda konseqvenserna af motionärens förslag, blir följden farligare än vi nu kunna ana.

Jag vill också påpeka ett annat exempel. Det finnes på åtskilliga ställen arbetare, som bo inom en kommun, men mottaga sin arbetsförtjenst inom en annan. Der de bo, gå deras barn i skola, men der de förtjena sina penningar, betala de icke skatt, utan endast, der de bo och äro skrifna. Skulle motionärens förslag blifva lag, skulle i konseqvens dermed sådana arbetare betala skatt till den kommun, der de förtjena sina penningar, men den socken, hvari de bo, finge ingen nytta, utan endast skada af dem. Detta synes mig både orättvist och obilligt.

Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets förslag.

Herr Liss Ol. Larsson: Sedan jag begärde ordet, har så väl herr Danielson som herr Dahn hufvudsakligen yttrat hvad jag ämnade

säga; och jag kan derför inskränka mig till att instämma med dem och yrka bifall till motionärens förslag.

Angående tillägg till 12 § bevillningsförordningen. (Forts.)

Herr Svensson i Lösen: Jag begärde ordet med anledning af herr Danielsons yttrande, att man icke skulle blanda bort saken, utan låta detta vara detta. Ja, jag vill låta detta vara detta, och ber endast att få anföra ett exempel, som jag icke kom i håg, då jag nyss hade ordet. I min hembygd finnes en prest, som förutom bostället har 2,000 kronors lön från två församlingar, hvilka äro ungefär lika stora, i följd hvaraf mellan 900 och 1,100 kronor häraf belöpa sig på hvardera församlingen. Denne person skattar sålunda för 2,000 kronors inkomst af kapital eller arbete. Skulle denna inkomst nu fördelas, så att han komme att derför taxeras i begge socknarne, och han således, som sagdt, skulle erlägga bevillning för emellan 900 och 1,100 kronors inkomst i hvardera, skulle han då enligt bevillningsstadgan hafva rätt till bevillningsfritt afdrag. Jag har icke rigtigt klart för mig, huru härmed skulle förhålla sig.

Samma församlingar hafva en gemensam klockare, som har 8 à 900 kronors lön från begge församlingarna. Om nu denna inkomst delades och beskattades i båda församlingarna, beröfvades då mannen sin rösträtt, t. ex. vid riksdagsmannaval? Jag vet icke huru det förhåller sig i detta fall, men jag vill be kammaren att fundera på saken. Huru enkel denna fråga än synes vara, kan den gifva anledning till mycket trassel, om man icke har rigtigt reda på, huru författningen skall tydas.

Herr Dahn: Utgör prestens inkomster, såsom den siste talaren nämnde, 2,000 kronor, får han naturligtvis icke något bevillningsfritt afdrag, och utgör klockarens lön 900 kronor, har han naturligtvis politisk rösträtt, för så vidt han eljest fyller de vilkor, som med politisk rösträtt äro förknippade.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de yrkanden, som förekommit, gaf herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag derå och bifall till motionen; och fann herr talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering begärdes, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemstält i 3:e punkten af betänkandet n:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren, med afslag å utskottets omförmälda

hemställan, godkänt det af herr P. Ersson i Vestlandaholm i motionen n:o 27 föreslagna tillägg till § 12 i gällande bevillningsförordning.

Omröstningen utföll med 101 ja och 83 nej; hvadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

Slutanmälan.

Lades till handlingarna.

§ 6.

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande n:o 10, i anledning af väckt motion om borttagande af den personliga sjukvårdsafgiften.

Utskottet hemstälde, att förevarande, inom Andra Kammaren af herr *O. H. Ström* väckta motion icke måtte till någons Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Ström erhöll ordet och yttrade: Då bevillningsutskottet icke funnit skäligt tillstyrka motionen, ber jag att få yttra några ord i frågan.

Utskottet har, på den grund att skatteregleringskomitén ansåg, att den personliga sjukvårdsafgiften borde bibehållas samt då enligt utskottets åsigt sedan 1883 icke inträdt sådana förändrade förhållanden, som kunna förringa giltigheten af de af skatteregleringskomitén anförda skälen för afgiftens bibehållande, hemstält, att motionen icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Då min motion om den personliga folkskoleafgiftens afskaffande behandlades af lagutskottet, fäste detta utskott icke något afseende vid hvad skatteregleringskomitén anförde såsom skäl för sin tillstyrkan, att denna afgift skulle afskaffas, utan afstyrkte motionen på den grund, att chefen för kongl. ecklesiastikdepartementet, då han för Kongl. Maj:t föredrog skatteregleringskomiténs betänkande, uttalade den mening, att personliga folkskoleafgiften borde bibehållas. Bevillningsutskottet har nu emellertid icke fäst något afseende vid, att chefen för ecklesiastikdepartementet i afseende på den personliga sjukvårdsafgiften yttrade, att af alla till kommunen lagligen utgående personliga skatter sjukvårdsafgiften lättast kunde undvaras, i det att derigenom inflytande medel utan större svårighet kunde ersättas af vanlig landstingsskatt.

Rörande personliga sjukvårdsafgiften yttrade en af reservanterna i skatteregleringskomitén: "Om det något så när låter sig göra att försvara en lindrig personel afgift till staten, så är det åter alldeles ogörligt att för personella kommunalafgifter andraga *någon* rättsgrund. Komitén har också ej bjudit till att anföra någon sådan för den personliga sjukvårdsafgiften. Ty att sjukvården måste ligga alla samhällsklasser lika om hjertat, är något som fullt lika väl kan sägas om många andra yttringar af samhällets verksamhet, exempelvis fattigvård, polis, rättskipning. Jag reserverar mig sålunda mot komiténs beslut att förorda sjukvårdsafgiftens bibehållande."

Konungens befallningshafvande i Vermlands län yttrade i sitt utlåtande öfver skatteregleringskomiténs betänkande: "I likket med hvad herr A. Hedin i sin reservation anfört, synes det Konungens befallningshafvande vara rätt svårt att för personliga kommunalutskylder andraga *någon* rättsgrund, och då, enligt hvad erfarenheten nogsamt visat, en stor del af de personliga afgifter, som till uppbörd upptagas, sedermera måste för bristande tillgång afkortas, så att det belopp, som vanligen ingår, ofta nog inskränker sig till en obetydlighet i förhållande till kommunens hela uppbördssumma, och indrifvandet af de å denna skattetitel alltid förekommande stora rester ofta förorsakar större kostnader och besvär än som kunna godtgöras med de medel, som inflyta, vill Konungens befallningshafvande i underdånighet hemställa, att äfven den personliga sjukvårdsafgiften borttages."

Såsom bevis på, att stora belopp af personliga skatterna måste för bristande tillgång att gälda desamma afkortas, har jag i min hand ett officielt intyg, som visar, att under år 1886 måste i Stockholms stad af 45,147 kronor, hvartill den personliga sjukvårdsafgiften uppgick, icke mindre än 11,735 kronor, eller öfver fjerdedelen, afkortas, hvarjemte ytterligare 3,390 kronor måste balanseras till 1887.

Att bevillningsutskottets nuvarande ordförande äfven sjelf erkänt de personliga skatternas orättvisa, framgår af hvad han här i kammaren yttrade vid ett tillfälle, då fråga var om afskaffande af personliga skatter. Han nämnde nemligen då, att han icke ville underkänna de menniskovänliga åsigter, som ligga till grund för borttagande af personliga skatter, men att han ansåg, att det *för den gången* var nog gjordt, och att det *då* ej kunde vara skäl *att taga ut steget på en gång.*

En annan af bevillningsutskottets nuvarande ledamöter, herr Nyström från Luleå, yttrade vid ett tillfälle i Första Kammaren, att den, som icke hade råd att betala 1 krona eller annat mindre belopp i bevillning, icke rimligtvis kunde hafva tillfälle att betala personliga skatter, samt att det är ostridigt att tungan af de personliga skatterna jemförelsevis hårdt drabbar den stora mängden af dem, som äro under det politiska och kommunala strecket.

Nu hafva dock så väl herr Boström som herr Nyström afstyrkt personliga sjukvårdsafgiftens afskaffande, men det är, såsom en talare, landshöfding Asker, yttrade vid ett tillfälle, då fråga förevar i denna kammare om personliga skatters afskaffande. Han sade: "Man hör många gånger välvilliga åsigter uttalas om benägenheten att söka medverka till de arbetande och mindre bemedlade klassernas ekonomiska förmån, och ett dylikt bemödande är ju alltid aktningsvärdt, men det händer någon gång och icke så sällan, då det gäller att gå från ord till sak, så stöter man på ett motstånd och en ovillighet, som ofta äro rätt svåra att förklara."

Då den personliga sjukvårdsafgiften emellertid är orättvis, enär den ställer samma kraf på den mindre bemedlade som på den förmögnare medborgaren, samt bankerna och aktiebolagen äro derifrån befriade, samt då dertill kommer, att tvärt emot utskottets åsigt ett mycket vigtigt förändradt förhållande inträdt sedan 1883, då beslut

fattades om personliga sjukvårdsafgiftens bibehållande eller att tull blifvit åsatt de mindre bemedlades oundgängligaste lifsförnödenheter, som kommer att blifva ganska betungande för dessa personer, får jag vördsamt hemställa, att kammaren, med afslag å utskottets betänkande, ville bifalla motionen.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes:

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande (n:o 31), i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om postverkets rätt att, utan intrång från enskilde, befordra förseglade bref och brefkort.

Detta ärende skulle uppföras främst på föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Liss O. Larsson* under 3 dagar från och med den 26 dennes.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$11 e. m.

In fidem
A. E. J. Johansson.

Stockholm, Isaac Marcus' Boktryckeri-Aktiebolag, 1888.